

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Diplomová práce

Bc. Veronika Jirků

Podpora vzdělávací mobility programu Erasmus+ na příkladu
mezinárodní výměny mládeže

Olomouc 2016

vedoucí práce: PaedDr. Alena Jůvová, Ph.D.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci „Podpora vzdělávací mobility programu Erasmus+ na příkladu mezinárodní výměny mládeže“ Vypracovala samostatně a výhradně s použitím literatury uvedené v seznamu zdrojů této práce.

V Liberci 1. 12. 2016

Bc. Veronika Jirků

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Veronika Jirků
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PaedDr. Alena Jůvová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2017

Název práce:	Podpora vzdělávací mobility program Erasmus+ na příkladu mezinárodní výměny mládeže
Název v angličtině:	The support of Erasmus+ learning mobility on the example of an international youth exchange
Anotace práce:	<p>Cílem této diplomové práce je prozkoumání povědomí studentů a absolventů oboru Řízení volnočasových aktivit (ŘVA) o mezinárodním programu Erasmus+ a vzdělávacích projektech mobilit. Práce navrhuje řešení, které by vedlo ke zlepšení informovanosti o programu Erasmus+ a aktivnější zapojení studentů ŘVA v mezinárodních projektech a krátkodobých vzdělávacích mobilitách programu. V teoretické části jsou definovány pojmy vztahující se k problematice vzdělávacích programů Evropské unie a zejména programu Erasmus+. Metodická část obsahuje použitou metodu výzkumného šetření. Kapitola vlastního výzkumného šetření se zabývá předvýzkumem, statistickým vyhodnocováním výzkumu a interpretací výsledků s grafickými ilustracemi a komentáři. V konečné diskuzi jsou uvedeny výsledky testování hypotéz, shrnutí odpovědí na stanovené výzkumné otázky a návrh změn a konkrétních předmětů, které by podpořily vzdělávací mobilitu studentů Řízení volnočasových aktivit.</p>
Klíčová slova:	vzdělávací mobilita, Evropská unie, Erasmus+, neformální vzdělávání, projekty, výměny mládeže, dotazník

Anotace v angličtině:	The aim of this thesis is to explore knowledge of students and graduates of Management of leisure activities about international program Erasmus+ and its educational mobility. The thesis proposes a solution which would improve knowledge about Erasmus+ activities and the active involvement of students in international projects and short-term educational mobilities. The theoretical part defines terms related to European Union educational programs and program Erasmus +. The methodological part contains the used research method. The chapter named own research explains previous research, statistical evaluation research and interpretation of results with graphic illustrations and the comments. There are results of testing hypothesis, the answers to the research questions and proposal of changes and specific courses that would encourage the educational mobility of Management of leisure time activities students in the final discussion.
Klíčová slova v angličtině:	educational mobility, European Union, Erasmus+, non-formal education, projects, youth exchanges, questionnaire
Přílohy vázané v práci:	Příloha A – Dotazník Příloha B – elektronická – tabulka odpovědí na dotazník a tabulky statistických výpočtů
Rozsah práce:	77 s. (133 679 znaků)
Jazyk práce:	Český

Obsah

ÚVOD	7
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	9
1.1 Vzdělávací mobilita	9
1.2 Vzdělávací programy EU	11
1.2.1 Historie vzdělávacích programů EU	11
1.2.2 Europass	14
1.2.3 Jednotlivé programy EU podporující vzdělávací mobilitu	15
1.3 Erasmus+	16
1.3.1 Realizace programu Erasmus+	18
1.3.2 Dům zahraniční spolupráce	20
1.3.3 Účastníci programu Erasmus+	22
Účastníci	23
Zúčastněné organizace	23
Způsobilé země	24
1.3.4 Struktura programu Erasmus+	24
Erasmus+: Vzdělávání a odborná příprava	25
Erasmus+: Mládež	25
Klíčová akce 1 – projekty mobilit	27
Klíčová akce 2 – projekty spolupráce	29
Klíčová akce 3 – podpora politik	29
1.4 Neformální vzdělávání	30
1.4.1 Vzdělávací metody	30
Formální vzdělávání	30
Informální učení	30
Neformální vzdělávání	30
Uznávání neformálního vzdělávání	32
Youthpass	33
1.5 Klíčová akce 1 – projekty výměny mládeže	34
1.5.1 Projekt	34
1.5.2 Charakteristika projektu výměny mládeže	36
1.5.3 Žádost o grantovou podporu	38
1.6 Výzkumy věnující se krátkodobým evropským mobilitám	41
2 METODICKÁ ČÁST	44
2.1.1 Charakteristika výzkumu	44
Předmět a cíl	44
Použitá metoda	44

	Věcné hypotézy.....	45
	Výzkumný nástroj.....	45
3	VLASTNÍ VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ.....	47
3.1.1	Předvýzkum	47
3.1.2	Výzkumný vzorek.....	48
3.2	Vyhodnocení dotazníkového šetření	48
3.2.1	Interpretace výsledků – třídění prvního stupně.....	49
3.2.2	Podrobnější charakteristika souboru.....	49
	Pohlaví a věk respondentů	49
	Studium respondentů	50
3.2.3	Vlastní dotazníkové položky.....	51
	Povědomí o evropských vzdělávacích programech.....	51
	Účast na evropském vzdělávacím programu	53
	Možnosti programu Erasmus+.....	54
	Povědomí o výměnách mládeže.....	55
	Povědomí o možnosti výjezdu a případná účast.....	56
	Zařazení výměn mládeže do studijního plánu ŘVA	56
	Výběr projektu Erasmus+	57
	Podpora zapojení se do programu Erasmus+.....	59
	Strach spojený s výjezdem na krátkodobou výměnu mládeže.....	61
	Žádost o grant	63
3.2.4	Interpretace výsledků – třídění druhého stupně	64
	Povědomí versus účast na výměnách mládeže	64
	Povědomí o krátkodobých mobilitách u studentů versus absolventů.....	65
3.3	Výsledky testování hypotéz	65
3.4	SHRNUTÍ A DISKUSE.....	66
3.5	Podpora vzdělávací mobility EU ve studijním plánu ŘVA	68
	ZÁVĚR	70
	Seznam zkratk	72
	Seznam grafů	73
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	74
	Seznam příloh	77

ÚVOD

Během svého současného studia na Univerzitě Palackého v Olomouci, ale i během předchozího na Technické univerzitě v Liberci jsem se účastnila mnoha mezinárodních vzdělávacích programů a projektů podporovaných z grantů Evropské unie. Cestovala jsem, poznávala nové krajiny a kultury, získávala nové zážitky a zkušenosti a vše jsem samozřejmě, jak je u dnešních mladých cestovatelů zcela běžné, sdílela s ostatními spolužáky a přáteli na sociálních sítích. Setkávala jsem se s mnoha pozitivními reakcemi, ale hlavně se spoustou otázek týkajících se mých cest.

„Co to je za projekty, kterých se účastníš? Ty se tak máš, taky bych chtěl/chtěla takhle cestovat. Kde na to bereš peníze? A to je opravdu zadarmo? Ty cesty si zařizuješ sama? Jak ses o nich dozvěděla? Mohl/mohla bych jet někdy také? Zvládl/zvládla bych se domluvit s ostatními?“

Trpělivě jsem všem svým spolužákům a kamarádům vysvětlovala principy vzdělávacích mobilit evropských programů, jejich cíle a důvody k organizaci a programy jednotlivých výměn mládeže. Popisovala jsem jim aktivity, které na projektech probíhají, prezentovala fotografie ze setkání a přiznávala, co všechno mi takovéto projekty přináší.

Později mě ale napadly otázky, které vedly ke vzniku této diplomové práce. Neměli by studenti oboru, který se zabývá volnočasovými aktivitami, neformálním vzděláváním, tvorbou zážitkových programů a vedením prožitkově-vzdělávacích akcí tyto programy znát? Nebylo by pro ně přínosem, aby věděli, jak získat finanční podporu na aktivity, které by rádi vytvářeli? Nejsou studenti oboru Řízení volnočasových aktivit právě těmi lidmi, kteří by se mohli stát „pracovníky s mládeží“ a podporovat ostatní k účasti na mezinárodních projektech?

Cílem této diplomové práce je prozkoumání povědomí studentů a absolventů oboru Řízení volnočasových aktivit (ŘVA) o mezinárodním programu Erasmus+ a vzdělávacích projektech mobilit, dále pak analýza faktorů, které způsobují nevelké povědomí a malou účast na projektech programu Erasmus+ mládež a zejména jeho Klíčové akci (KA) 1 – krátkodobých mobilitách jednotlivců – výměnách mládeže. Dalším cílem je návrh řešení, které by vedlo ke zlepšení informovanosti o programu Erasmus+ a aktivnější zapojení studentů ŘVA v mezinárodních projektech a vzdělávacích mobilitách programu.

Práce je rozdělena na část teoretickou a metodickou a vlastní výzkum. Teoretická část je věnována oblastem, které se týkají vzdělávací mobility a vzdělávacích programů obecně. Dále pak současnému programu Erasmus+, jeho realizaci, struktuře a možným účastníkům. Zmíněna je i organizace, která je v České republice pověřena jeho administrací – Dům zahraniční spolupráce (DZS). Práce se zabývá Klíčovými akcemi programu a zejména KA 1 – projekty mobilit a jejich výměnami mládeže. Z důvodu zaměření se na tento krátkodobý druh mobilit pro mládež je dán prostor charakteristice různých druhů vzdělávání a zejména vzdělávání neformálního, který je náplní výměn mládeže. K lepšímu porovnání výsledků výzkumu s národním trendem jsou v další kapitole shrnuty proběhlé výzkumy věnujícími se krátkodobým evropským mobilitám.

V metodické části se nachází popis použitých metod, nástrojů a výzkumného vzorku. Část vlastního výzkumu obsahuje celý průběh předvýzkumného a výzkumného šetření, kterého se zúčastnilo 90 studentů a absolventů oboru Řízení volnočasových aktivit na Univerzitě Palackého v Olomouci. Jsou zde formulovány výzkumné otázky, hypotézy a následně důvody pro jejich potvrzení či zamítnutí s využitím statistických výpočtů. V závěru práce se objevují diskuse o výsledcích, zhodnocení výzkumu a návrh změn a konkrétních předmětů, které by podpořily vzdělávací mobilitu studentů Řízení volnočasových aktivit.

Přílohy obsahují dotazník, tabulky a statistické výpočty.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

1.1 Vzdělávací mobilita

Pojem mobilita vychází s latinského slova *mōbilitas* znamenající schopnost pohybu nebo přemístitelnost.¹ V obecném pojetí rozdělujeme mobilitu na sociální a kapitálovou. Kapitálová mobilita je pojem z oboru makroekonomie a používá se pro označení pohyblivosti kapitálu.² Sociální mobilita znamená přesun jedince, objektu nebo hodnoty z jedné sociální pozice do jiné. Příčinou tohoto druhu mobility může být společenská změna nebo lidská originalita a identita.³ Rozlišujeme sociální mobilitu vertikální, tedy přesun mezi jednotlivými sociálními vrstvami jako je například kariérní posun, a horizontální, znamenající přesun jednotlivce v rámci jedné vrstvy například do jiné oblasti nebo města.⁴ Z tohoto klasického vymezení mobility vyplývá, že vzdělávací mobilita jednotlivců, která je stěžejním tématem této diplomové práce, může být chápána jako sociální mobilita vertikální, protože se jedná se o pohyb lidí se zájmem o zvýšení vzdělání, ale i jako sociální mobilita horizontální, neboť alespoň na nějaký čas dochází k přesunu účastníků mezi jednotlivými městy či státy.

Vzdělávací mobilita je úzce spjata s mobilitou studentskou. Přičemž studentská mobilita není jenom současným fenoménem. Historikové odhadují, že minimálně jedna desetina studentstva středověkých univerzit přišla z jiných zemí. Teichler popisuje pět různých cílů, které prostupují studentskými mobilitami od minulosti po současnost.

Prvním cílem je přilákání nadaných zahraničních studentů na velmi ceněné a vysoce postavené univerzity. Studenti tak mají možnost studovat obor, o který mají hluboký zájem a není akreditován na jejich domácí univerzitě.

Druhým cílem je chápání mobility jako prvního kroku k migraci obyvatelstva a zejména mladých lidí. Tento druh přesunu je důležitý zejména pro studenty z kolonií

¹ ZAHRADNÍČEK, Tomáš. *Slovník cizích slov* [online]. 1. TZ-one, 2013 [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: http://www.tz-one.cz/img/products/demo/9788087873045_demo.pdf

² HOLMAN, Robert. *Základy ekonomie: pro studenty vyšších odborných škol a neekonomických fakult VŠ*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckovy ekonomické učebnice.

³ DANICS, Štefan, Josef DUBSKÝ a Lukáš URBAN. *Základy sociologie a politologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2016.

⁴ NOVOTNÁ, Eliška. *Základy sociologie*. Praha: Grada, 2008.

a rozvojových zemí, kteří by ve svých lokalitách neměli téměř žádné studijní možnosti a možnosti dalšího uplatnění.

Třetí cíl je spojený s předáváním hodnot mezi sousedními státy. Týká se zejména studentů, kteří z jakéhokoliv důvodu nechtějí studovat daleko od své rodné země. Tento druh mobility může být chápán jako prostředek k vytvoření evropské integrace a sdílení podobných hodnot mezi sousedními státy. Příkladem můžou být výměny studentů mezi severskými skandinávskými zeměmi, německy mluvícími zeměmi a regiony, vlámsky mluvící Belgií a Nizozemskem, Českou republikou a Slovenskem a dalšími.

Čtvrtým cílem podle Teichlera jsou právě mobility krátkodobé, kterým se věnuje tato diplomová práce. Krátkodobá mobilita vznikla za účelem zvýšení vzájemného porozumění lidí v zemích, které ale proti sobě nejsou tolik kontrastní.

Pátým cílem je přilákání studentů na vlastní univerzity z finančních důvodů. Zahraniční studenti totiž můžou sloužit k zlepšení akademické pověsti, což ve výsledku zvýší finanční situaci a podporu univerzity ze stran dalších institucí.

Tento zevrubný přehled zdůrazňuje, že mobilita může sloužit pro zcela rozdílné účely. Je třeba si uvědomit, že účastníci (vlády, vysoké školy, učitelé, studenti...) mohou mít různé záměry a cíle. Totéž lze říci o změnách v cílech v průběhu času.⁵

Cílem vzdělávacích mobilit současného programu Erasmus+ je podporovat studující a zároveň jim umožnit osvojení nových schopností, znalostí a dovedností a zvýšit tak jejich osobní rozvoj a zaměstnatelnost. Mobility mají vést k profesionálnímu rozvoji osob pracujících v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže a dále přispívají k inovaci a zkvalitnění výuky nebo práce s mládeží. Účastníkům přináší mobility zdokonalení cizích jazyků, rozšíření povědomí o jiných kulturách a zemích, získání nových mezinárodních kontaktů a také podporují evropskou identitu a evropské občanství. Zúčastněným organizacím dokážou rozšířit kapacity, zvýšit přitažlivost a posílit mezinárodní rozměr.⁶

⁵ RIVZA, Baiba a Ulrich TEICHLER. *The Changing Role of Student Mobility. Higher Education Policy* [online]. 2007, 20(S4), 457-475 [cit. 2016-10-16]. DOI: 10.1057/palgrave.hep.8300163. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1057/palgrave.hep.8300163>

⁶ *Erasmus+* [online]. Praha, c2016 [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: <http://www.naerasmusplus.cz/cz/>

1.2 Vzdělávací programy EU

1.2.1 Historie vzdělávacích programů EU

Evropská unie (EU) se zaměřuje na vzdělávání jako na jednu z hlavních politických priorit. Přestože školství a vzdělávání patří do kompetencí jednotlivých členských zemí Evropské unie, EU stanovuje určitá doporučení obsahující některé základní úkoly, strategie a cíle, které jsou pro členské země osnovou. Na druhé straně nejsou vyžadovány žádné legislativní normy ani závazná nařízení. Smlouva o Evropské unii deklaruje podporu aktivit členských států na státní a oblastní úrovni v oblasti mobility studentů a pedagogů, spolupráce škol a univerzit, rozvoje distančního studia, zvyšování kvalifikace, odbornosti, úrovně kurzů a dalších.

Cílem Evropské unie je vytvořit z člověka, tzv. „euro-občana“, který se bude chovat a myslet proevropsky. Právě k tomu slouží jednotlivé evropské vzdělávací programy a programy mobility.⁷

První tendence ke spolupráci v oblasti vzdělávání se objevují již od podepsání tzv. Římských smluv v roce 1957 a hlavně po podepsání tzv. Maastrichtské smlouvy v roce 1992 a Amsterodamské smlouvy v roce 1997. Změny ale probíhaly velmi pomalu. Až 20 let po podepsání Římských smluv byl přijat akční program vzdělávání, který kladl důraz na mobility studentů, učitelů, ale i vědců. V 90. letech 20. století už pozorujeme velký nárůst zájmu o mezinárodní vzdělávání občanů ve všech stupních vzdělávání.

Rada Evropských společenství následně přijala program, který upozorňoval na důležitost a nutnost mobility studentů i učitelů v rámci Evropy. Významným mezníkem je rok 1980, kdy zahájila svou činnost informační síť pro vzdělávání pod názvem Eurydice, která funguje dodnes.

Postupem času bylo jednotlivým vysokým školám Evropského společenství doporučováno, aby společně navázaly užší kontakty a vzájemně spolupracovaly. Později byla vyjádřena nutnost jednotné evropské zodpovědnosti za vzdělávání občanů v celém Evropském společenství.

V roce 1985 se objevuje pojem „Evropa občanů“, k jeho naplnění mělo dojít pomocí vzájemných výměn studentů a učitelů, kteří do jednotlivých zemí přinesou část

⁷ BAŽANTOVÁ, Zuzana a Karel VRATIŠOVSKÝ. *Vzdělávací programy Evropské unie a ČR I*. Forum časopis Univerzity Karlovy [online]. 2005 [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: <http://iforum.cuni.cz/IFORUM-2174.html>

své kultury a historie a dojde tak k jejich prolínání. Dále se začíná objevovat myšlenka osvojování si, kromě mateřského jazyka, ještě dalších dvou cizích jazyků již během povinné školní docházky. V tomto období se již začíná mluvit o přenosu a uznávání diplomů a kvalifikací v jednotlivých státech. Vysokoškolské vzdělání bylo uznáno jako odborné a dalo podnět ke vzniku nových evropských vzdělávacích programů, jako jsou Erasmus, Lingua, Petra či Comett. V roce 1988 byly stanoveny nové cíle evropského vzdělávání obsahující posílení chápání jednotné evropské identity, cílů a hodnot, respekt k lidským právům, sociální rovnost, připravenost lidí na přicházející Evropskou unii a seznámení občanů s jejími výhodami a také seznámení občanů se samotným Evropským společenstvím.

Na Maastrichtskou smlouvu, ve které se členské státy zavazují k zavádění evropské dimenze do svých národních vzdělávacích programů, navazuje tzv. Zelená kniha o evropské dimenzi (1993). V té se klade důraz mimo jiného na spolupráci mezi jednotlivými vzdělávacími institucemi formou nadnárodní mobility studentů i učitelů a na transfer a předávání nabytých informací zejména z oblasti vzdělávání. Dále je v knize popsán plán na rozvoj vyučování cizích jazyků nebo snaha o zapojení multimédií a dalších inovací do vzdělávání. Zelená kniha poukazuje na problém plánu uznávání zkoušek a výstupů vzdělávání v evropské dimenzi, a to na diverzitu jednotlivých národních vzdělávacích systémů. Jako nezbytné popisuje zavedení jednotného hodnotícího systému vzdělávání, jehož výstupy by byly přenositelné z jedné vzdělávací instituce na druhou.

Dokument „učení v informační společnosti“, sjednaný na roky 1996 – 1998 je dalším důležitým plánem, který rozšiřuje evropskou dimenzi pro vzdělávací programy a programy mobilit. Soustředí se převážně na vybavenost škol informačními technologiemi, s jejichž pomocí se školy můžou snadněji zapojit do dalších projektů. V návaznosti na tento dokument byla v Lisabonu roce 2000 vydána zpráva „Akční plán eLearning: návrh vzdělávání pro zítřek (eLearning: designing tomorrow's education). Obsahovala především návrhy na prohloubení, podporu a urychlení činnosti v oblasti elektronického vzdělávání, které je jedním z nejdůležitějších prostředků umožňující formální i neformální celoživotní vzdělávání dospělých.⁸

Velmi důležitým mezníkem v oblasti evropského vzdělávání je tzv. Boloňský proces, který odstartovala Boloňská deklarace z roku 1999. Jejím hlavním cílem je zlepšit

⁸ BAŽANTOVÁ, Zuzana a Karel VRATIŠOVSKÝ, poz. 7.

úroveň a kvalitu vysokoškolského vzdělávání a vytvořit tzv. Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání. Opět je zde diskutována podpora mezinárodní mobility studentů a učitelů a zavádění srovnatelných vysokoškolských titulů, které umožní vzájemné uznávání dosaženého vzdělání. Boloňský proces podpořil zavedení Evropského systému a shromažďování kreditů, čímž se uznávání vzdělání velmi usnadnilo.⁹

V počátcích Boloňskou deklaraci podepsali v roce 1999 zástupci 29 zemí, a to včetně České republiky. Cílem bylo vytvořit do roku 2010 Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání (EHEA) a to především prostřednictvím:

- Přijetí systému srozumitelných a především snadno srovnatelných vysokoškolských diplomů.
- Rozdělením studia na bakalářské a magisterské usnadňující mobilitu studentů mezi jednotlivými cykly, které mohou absolvovat studenti v různých zemích.
- Vytvořením a zavedením jednotného systému kreditů (ECTS).
- Zaměřením se na odstranění překážek volného pohybu občanů zapojených zemí, které usnadní a podpoří vzdělávací mobilitu.
- Podporou spolupráce mezi jednotlivými školami vysokoškolského vzdělávání.
- Zaměřením se na „evropský rozměr“ vysokoškolského vzdělání.

Aby mohlo dojít k pravidelné a průběžné kontrole dosahování cílů, dohodli se zástupci jednotlivých zemí na organizaci setkání, která budou probíhat v dvouletých intervalech v zakládajících zemích. První ze setkání proběhlo v Praze (2001), poté v Berlíně (2003), Bergenu (2005), Londýně (2007), Lovani (2009), Budapešti a Vídni (2010), Bukurešti (2012) a Jerevanu (2015). Na jednotlivých setkáních se projednával nejen dosavadní průběh naplňování cílů, ale docházelo i k přidávání priorit a oblastí celého procesu a vedly se diskuse o jeho budoucím vývoji.¹⁰

Cíle a obsahy Evropské unie ve vzdělávání pro roky 2000 – 2006 obsahuje dokument „Na cestě k Evropě vědění“. Opět je zde kladen důraz na mobilitu studentů i učitelů na všech úrovních vzdělávání, nutnost tvorby projektů a domlouvání partnerství u škol a v neposlední řadě hlavně na jazykové vzdělávání studentů a učitelů.

V roce 2004 vznikl v rámci programu Socrates program eLearning (2004 – 2006), jehož cílem bylo efektivní zapojení informačních a komunikačních technologií

⁹ PRŮCHA, Jan a Jaroslav VETEŠKA. *Andragogický slovník*. Praha: Grada, 2014.

¹⁰ *Boloňský proces*. Ministersko školství, mládeže a tělovýchovy [online]. MŠMT, c2013-2016 [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/bolonsky-proces-2>

do systémů vzdělávání a odborné přípravy. Program podporoval počítačovou a informační gramotnost, zaměřoval se na partnerské spolupráce základních a středních škol v Evropě, vytvářel evropské virtuální univerzity (Virtual Campuses) a podporoval vzdělávání učitelů.¹¹

1.2.2 Europass

V roce 2005 byl vytvořen tzv. Europass jako první evropský soubor pěti dokladů o vzdělávání, osobních kompetencích, jazykových dovednostech, odborné kvalifikaci a pracovních zkušenostech držitele. Těmito pěti doklady jsou:

- Evropský životopis (Curriculum Vitae).
- Jazykový pas.
- Doklad o mobilitě (Diploma Supplement).
- Dodatek k osvědčení (Certificate Supplement).
- Dodatek k diplomu.

Dále může obsahovat doklady o znalostech a dovednostech majitele jako jsou certifikáty, diplomy nebo vysvědčení. Pokud se budeme bavit o oblasti neformálního vzdělávání, může se jednat například o certifikát Youthpass, kterému se přímo věnujeme v dalších kapitolách. Důležité je podotknout, že není nutné vlastnit všechny části pasu, každý se může rozhodnout, které z nich si pořídí nebo vyplní.

Europass usnadňuje komunikaci mezi zaměstnavateli a uchazeči o práci nebo studenty se vzdělávacími institucemi v celé Evropské unii, čímž podporují mobilitu občanů v rámci Evropy. Dokumenty Europassu jsou specifické tím, že mají jednotný a přehledný formát, obsahují relevantní a důležité informace o držiteli, jsou dispoziční ve všech jazycích používaných v EU, usnadňují majiteli jeho prezentaci především v zahraničí, pomohou držiteli sehnat práci odpovídající jeho kvalifikaci a zkušenostem a v neposlední řadě jsou zdarma.

Europass využívají zejména studenti a absolventi, zaměstnanci a uchazeči o práci, vzdělávací instituce a školy na všech úrovních, zaměstnavatelé, sociální partneři na národní i evropské úrovni, úřady práce, personální agentury, kariéroví poradci nebo orgány uznávající odborné kvalifikace.¹²

¹¹ BAŽANTOVÁ, Zuzana a Karel VRATIŠOVSKÝ, poz. 7.

¹² *Europass* [online]. c2016 [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: <http://www.europass.cz>

1.2.3 Jednotlivé programy EU podporující vzdělávací mobilitu

Všechny výše zmíněné konference a dokumenty umožnily vznik konkrétních vzdělávacích programů, které můžeme rozdělit do několika období.

V prvním období v letech 1987 – 1994 byly jednotlivé programy samostatné a na sobě nezávislé. Mezi hlavní aktivity toho řekněme pilotního období patří program Lingua, pro učitele a studenty cizích jazyků, dále program podporující mobilitu studentů a učitelů v rámci partnerských univerzit – Erasmus, program podporující vykonávání praxí v partnerském podniku v zahraničí – Comett, program zaměřující se na spolupráci mezi vzděláváním a odbornou přípravou – Petra, program Force, který klade důraz na profesní vzdělávání nebo program podporující projekty mezi partnerskými mládežnickými organizacemi, které se nezabývají pouze vzděláváním, ale i multikulturní výchovou a mimoškolními aktivitami – Mládež pro Evropu.

V druhém období (1995 – 2001) už se opouští od separace a vznikají tři zastřešující vzdělávací programy – Sokrates, Leonardo a Mládež. Kromě nich se dále objevuje mnoho menších vzdělávacích programů. Největším vzdělávacím programem byl již zmíněný Sokrates, zaměřoval se na spolupráci v oblasti všeobecného vzdělávání na všech typech vzdělávacích institucí (od mateřských škol až po univerzity a vzdělávání dospělých). Jeho druhá fáze trvala až do roku 2006. Druhý program s názvem Leonardo byl zaměřen především na odborné vzdělávání a přípravu, podporoval praktické stáže a výměny studentů, mladých pracovníků či čerstvých absolventů. Třetí ze zmiňovaných, program Mládež, si jako jediný zachoval svou strukturu z předešlého období a dál se zaměřoval na mimoškolní činnosti mládeže a organizaci volného času. Vychovával tak občany, kteří budou vidět smysl žít ve sjednocené Evropě. Jeho hlavní projektové období trvalo od roku 2000 do roku 2006.¹³

Od roku 2007 byly programy zaměřené na vysokoškolské vzdělávání, odborné vzdělávání a podporu vzdělávacích institucí převedeny pod Program celoživotního učení (2007 – 2013). Pod něj spadal i pro tuto práci nejzásadnější program Mládež v akci zaměřený na podporu volnočasových aktivit, který byl otevřený pro všechny mladé lidi bez ohledu na úroveň jejich vzdělání či sociální nebo kulturní původ. Tento program byl mimo jiného určen i pro pracovníky s mládeží. Program Mládež v akci byl rozdělen na pět akcí: Mládež pro Evropu (výměny mládeže, mobilita a iniciativa mladých lidí a jejich

¹³ BAŽANTOVÁ, Zuzana a Karel VRATIŠOVSKÝ, poz. 7.

projekty týkající se demokracie), Evropská dobrovolná služba, Mládež ve světě (mládežnické výměny se sousedními zeměmi unie a dalšími zeměmi, se kterými byla podepsána dohoda v oblasti spolupráce mládeže, Systémy na podporu mládeže (školení, semináře, výměny zkušeností mládeže a pracovníků s mládeží) a Podpora evropská spolupráce v oblasti mládeže (strukturované dialogy mezi mladými lidmi a politiky, spolupráce mezi mezinárodními organizacemi).¹⁴ V roce 2014 přichází nový evropský program s názvem Erasmus+, který je náhradou a zastřešující akcí všech dosavadních vzdělávacích programů. Protože Erasmus+ je stěžejním programem této diplomové práce, je mu věnován prostor v další kapitole.

1.3 Erasmus+

Erasmus+ je programem na období od roku 2014 do 2020 v oblasti vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu. Jeho cílem je přispívat k zavádění evropské politické strategie v oblasti růstu, zaměstnanosti, sociální rovnosti a sociální inkluze. Mimo jiného významným způsobem pomáhá reagovat na socioekonomické změny, tedy klíčové výzvy, kterým bude Evropa čelit na konci tohoto desetiletí. Erasmus+ se soustředí na několik zásadních bodů či cílů, ke kterým svou práci směřuje.

Jedním z nejpodstatnějších úkolů pro členy evropských vlád se stal boj se zvyšující se mírou nezaměstnanosti především u mladých lidí. Je nutné podotknout, že obdobné riziko hrozí i u dospělých s nedostatečnou kvalifikací a to především kvůli zavádění nových a moderních technologií. Technologie se s postupem času stále mění a udávají způsob fungování společnosti. Erasmus+ tedy zdůrazňuje, že je potřeba, aby se evropské firmy staly díky novým vzdělaným talentům a inovacím konkurenceschopnější.

Erasmus+ zdůrazňuje, že vzdělávání a aktivity mládeže mají vliv na prevenci násilné radikalizace. Program Erasmus+ je důležitým nástrojem pro podporu začlenění účastníků ze znevýhodněných prostředí, zejména nově příchozích migrantů. Důraz je kladen na podporu základních evropských hodnot, posilování sociální integrace, porozumění mezi kulturami a sounáležitosti uvnitř evropské komunity.

V souvislosti s Lisabonskou dohodou, která si klade za cíl podpořit účast mladých lidí v demokratickém životě Evropy, je důležitým cílem rozvoj sociálního potenciálu právě u mladých lidí, posílení jejich sebevědomí a schopností zapojit se aktivně do

¹⁴ *Mezinárodní vztahy: Programy EU*. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. MŠMT, c2013-2016 [cit. 2016-09-16]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/programy-eu>

společnosti. Tento cíl může být naplněn pomocí aktivit a projektů neformálního vzdělávání, které se zaměřují na zvyšování schopností a dovedností mladých lidí. S tím souvisí i potřeba poskytnout pracovníkům s mládeží a mládežnickým organizacím příležitosti ke vzdělávání, aby mohli rozvíjet své profesní schopnosti a zapojovat se do práce s mládeží na evropské úrovni.

Je zřejmé, že dobře fungující systémy vzdělávání a odborné přípravy můžou pomoci vyřešit problém s formováním osobností schopných vyhovět trhu práce a evropské ekonomice. Dalším cílem jsou tedy kvalitně provedené reformy v oblasti vzdělávání a odborné přípravy jimž napomáhají sdílené vize tvůrců politik a všech zainteresovaných subjektů, spolehlivá data a spolupráce napříč oblastmi a dalšími různými úrovněmi.

Erasmus+ klade důraz na efektivní využívání talentu každého jedince a společenského prospěchu celoživotního vzdělávání s důrazem na propojení formálního, neformálního a informálního učení v oblasti vzdělávání (druhům vzdělávání se tato práce věnuje v dalších kapitolách), odborné přípravy a mládeže ve všech zapojených zemích. Program napomáhá k rozšiřování spolupráce a mobilit ve všech partnerských zemích a to především v oblastech vysokoškolského vzdělávání a mládeže.

Program Erasmus+ podporuje také aktivity zacílené na vývoj evropského rozměru ve sportu. Zaměřuje se na spolupráci mezi sportovními orgány jednotlivých zapojených zemí. Tímto způsobem dochází k propagaci vytváření a rozvoje evropských sítí, čímž poskytuje příležitosti k navázání spolupráce mezi jednotlivými subjekty a sdílení poznatků či know-how v různých oblastech sportovních aktivit.

Pokud cíle programu shrneme, jedná se tedy především o investice do vědomostí, schopností a kompetencí, ze kterých budou mít prospěch jak jednotlivci, instituce a organizace, tak i celá společnost, protože přispěje k růstu, zajištění prosperity a sociálnímu začlenění v Evropě i mimo ni.

Jak už bylo řečeno v předešlém textu, program Erasmus+ reaguje na minulé zkušenosti z oblasti evropských programů. Vznikl integrací několika evropských programů, které Komise realizovala v letech 2007 – 2013, zahrnující Program celoživotního učení, Mládež v akci, Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink a programy spolupráce s průmyslovými zeměmi v oblasti vysokoškolského vzdělávání.¹⁵

¹⁵ *Erasmus+ : Příručka k programu* [online]. Praha: DZS, 2016, 369 s. [cit. 2016-09-01]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/documents/erasmus-plus-programme-guide_cs.pdf

Velmi zásadním cílem programu Erasmus+ je jít nad rámec zmiňovaných programů. Zaměřuje se na podporu součinnosti a vzájemného obohacování v jednotlivých oblastech vzdělávání, odborné přípravy a mládeže. Přispívá k odstraňování umělých hranic mezi jednotlivými aktivitami a formami projektů. Dává podněty a podporuje nové nápady, přitahuje nové aktéry ze světa práce i občanské společnosti a vyzdvihuje nové formy spolupráce.

Značka Erasmus+ je v současnosti široce uznávaná. Je nutné ji používat k informování o všech akcích a aktivitách, které jsou podporované programem tak, aby se v něm účastníci a příjemci předešlých programů snáze orientovali. Pro účely komunikace a šíření programu směrem k veřejnosti je možné vedle zastřešující značky „Erasmus+“ používat názvy, které jsou zaměřené vždy na jednotlivou specifickou oblast.

Těmito názvy jsou:

- „Erasmus+: Comenius“ pro aktivity programu týkající se výlučně oblasti školního vzdělávání;
- „Erasmus+: Erasmus“ pro aktivity programu týkající se výlučně vysokoškolského vzdělávání a zaměřující se na programové země;
- „Erasmus+: Erasmus Mundus“ pro sdílené magisterské studium Erasmus Mundus;
- „Erasmus+: Leonardo da Vinci“ pro aktivity programu týkající se výlučně oblasti odborného vzdělávání a přípravy;
- „Erasmus+: Grundtvig“ pro aktivity programu týkající se výlučně oblasti vzdělávání dospělých;
- „Erasmus+: Mládež“ pro aktivity programu týkající se výlučně oblasti neformálního a informálního učení mládeže;
- „Erasmus+: Jean Monnet“ pro aktivity programu týkající se výlučně oblasti studia Evropské unie;
- „Erasmus+: Sport“ pro aktivity programu týkající se výlučně oblasti sportu.¹⁶

1.3.1 Realizace programu Erasmus+

Následující kapitola je věnována zásadním otázkám týkající se realizace tak nákladného a náročného projektu, jakým Erasmus+ je.

¹⁶ Erasmus+: Příručka k programu [online], poz. 15.

Hlavní odpovědnost za průběh programu Erasmus+ nese Evropská komise. Ta se zabývá rozpočtem celého programu, určuje jeho priority, cíle a kritéria. Dále řídí a monitoruje provádění, kontrolu a hodnocení programu na evropské unii. V neposlední řadě dohlíží na ostatní články, které jsou pověřeny prováděním programu a na jejich vzájemnou koordinaci.

Odpovědnost za řízení celého životního cyklu projektů, tedy od počáteční propagace programu, analýzy žádostí o granty, přes monitorování projektů, až po evaluaci a šíření výsledků projektů a programu, má na evropské úrovni Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast (dále jen výkonná agentura).¹⁷

Prostřednictvím výkonné agentury odpovídá Evropská komise mimo již zmíněného za:

- „Zpracování studií v oblastech podporovaným programem;
- Provádění výzkumu a dalších činností založených na datech prostřednictvím sítě Eurydice¹⁸;
- Větší zviditelnění programu a zvýšení jeho systémového dopadu prostřednictvím činností zaměřených na šíření a využití výsledků programu;
- Zajištění řízení smluvních vztahů a financování subjektů a sítí podporovaných programem Erasmus+;
- Řízení výzev k předkládání nabídek na poskytování služeb v rámci programu.“¹⁹

Evropská komise svěřuje úkoly týkající se plnění rozpočtu programu Erasmus+ národním agenturám. Hlavním důvodem k tomuto tzv. nepřímému řízení je snaha přenést program Erasmus+ co nejlépe k příjemcům. Je tak možné snadněji reagovat na rozmanitost národních vzdělávacích systémů, odborné přípravy a práce s mládeží. Národní agentury působí jako prostředníci mezi Evropskou komisí a zúčastněnými organizacemi na místní, regionální a národní úrovni. Agentury poskytují komplexní informace o programu Erasmus+, spravedlivě vybírají žádosti, které budou v jejich zemích realizovány, monitorují a hodnotí realizaci programu ve své zemi. V průběhu celého životního cyklu projektu podporují žadatele a zúčastněné organizace, spolupracují se sítí všech národních agentur a s Evropskou komisí, zaměřují se na zviditelnění

¹⁷ Erasmus+: Příručka k programu [online], poz. 15.

¹⁸ Síť Eurydice se zaměřuje na strukturu a organizaci vzdělávání na všech úrovních a jejím cílem je přispět k porozumění evropským vzdělávacím systémům. Eurydice poskytuje srovnávací analýzy s celoevropským záběrem a informace na národní úrovni subjektům odpovědným za vzdělávání a napomáhá tak jejich politickému rozhodování v oblasti vzdělávání a mládeže.

¹⁹ Erasmus+: Příručka k programu [online], poz. 15, s. 16.

programu a podporují šíření výsledků programu a jejich následné využití na místní a národní úrovni. Dále se pak zabývají kvalitativním rozvojem programu Erasmus+. Poskytují podporu nováčkům a cílovým skupinám s méně výhodným postavením tím, že je provázejí všemi fázemi programu od prvního setkání před proces podání žádosti až po realizaci a závěrečné hodnocení projektu. V České republice je tímto zmiňovaným řízením pověřen Dům zahraniční spolupráce, kterému se věnujeme v následující kapitole.²⁰

1.3.2 Dům zahraniční spolupráce

Príspevková organizace Dům zahraniční spolupráce (DZS) je zřízena Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky a plní úkoly spojené se zajišťováním školských, vzdělávacích a dalších styků se zahraničím. DZS koordinuje řadu mezinárodních programů, včetně probíraného programu Erasmus+ a realizuje aktivity, které se vztahují k oblasti podpory vzdělávání. Služeb DZS mohou využívat jednotlivci, studenti, pedagogové, ředitelé všech typů škol, ale i organizace a firmy, které se věnují vzdělávání nebo orgány místních samospráv.

Dům zahraniční spolupráce má za sebou více než třicetiletou historii. Svoje původní poslání, pro které byl založen, tedy pro zajišťování studijních a výzkumných pobytů oficiálně nominovaných stipendistů na základě mezinárodních smluv a další činnosti s tím spojené, si stále uchovává, i když svůj název několikrát drobně obměnil.

Dříve byla organizace známá pod názvem Dům zahraničních služeb. V době největšího rozšiřování jejích aktivit (21. století) byla pověřená administrací Programu podpory českého kulturního dědictví v zahraničí (AKTION Česká republika – Rakousko, CEEPUS – středoevropský výměnný program pro vysoké školy). Dále se její součástí stala v roce 2007 Národní agentura pro evropské vzdělávací programy (NAEP), která koordinuje evropské vzdělávací programy v České republice a v dalších svěřených oblastech a zprostředkovává čerpání prostředků EU.

Vzhledem k pozdějšímu dalšímu nárůstu aktivit se organizační struktura DZS rozdělila do jednotlivých organizačních složek – odborů:

- Koordinační odbor (zahrnující organizační oddělení a ubytovací zařízení Rezidence Dlouhá 17);
- ekonomický odbor;

²⁰ Erasmus+: Příručka k programu [online], poz. 15.

- odbor primárního vzdělávání;
- odbor odborného vzdělávání;
- odbor bilaterálních a multilaterálních programů;
- odbor terciálního vzdělávání;
- odbor celoživotního vzdělávání.

V roce 2012 přibral DZS část aktivit zanikajícího Ústavu pro informace ve vzdělávání a o další rok později se k DZS přičlenila Národní agentura Mládež a Eurodesk. Svůj současný název získal Dům zahraniční spolupráce v říjnu roku 2013, aby tak lépe vystihl svoji oblast působení.²¹

Prioritními oblastmi DZS jsou transparentnost, rovný přístup, otevřenost, srozumitelnost, profesionalita, kvalita ve všech oblastech, efektivní komunikace a hospodárnost. Hlavní politikou Domu zahraniční spolupráce je od roku 2015 zaměřování se na následující vize:

- „Být proevropsky smýšlející moderní organizací otevřenou novým národním i evropským iniciativám v oblasti formálního i neformálního vzdělávání.
- Být aktivní v posilování myšlenky celoživotního učení.
- Být organizací důvěryhodnou a respektovanou.“²²

Dům zahraniční spolupráce nabízí zejména:

- „granty na mezinárodní vzdělávací projekty, výměny mládeže, mobility dobrovolníků a na vzdělávání pracovníků s mládeží,
- zprostředkování stipendijních pobytů v zahraničí,
- konzultaci a odbornou pomoc jednotlivcům a organizacím k zapojení do vzdělávacích projektů a získání mezinárodních zkušeností,
- zprostředkování mezinárodní spolupráce mezinárodních institucí Evropě i mimo Evropu,
- konference, semináře, školení a poradenství v oblasti vzdělávání,
- publikace, informační a metodické materiály,
- propagaci českého školství v zahraničí,

²¹ *Dům zahraniční spolupráce* [online]. DZS.CZ, c2016 [cit. 2016-10-10]. Dostupné z: <http://www.dzs.cz>

²² *Příkaz ředitelky DZS č. 2/2015*. 1. Praha: DZS.CZ, 2015. Dostupné také z: http://www.dzs.cz/file/4068/022015_politika-kvality-pdf/. S. 1.

- informace o vzdělávání v Evropě.²³

Služby DZS jsou určeny žákům a studentům (projekty AIA, AKTION ČR – Rakousko, CEEPUS, Erasmus+, e Twinning, EUN, Eurodesk, Eurydice, Norské fondy a fondy EHP, Study in the Czech Republic), vysokým školám (projekty AIA, AKTION ČR – Rakousko, AMVIA, CEEPUS, Erasmus+, EUN, Eurodesk, Eurydice, Norské fondy a fondy EHP, Studium cizinců v ČR, Study in the Czech Republic), pracovníkům ve vzdělávání (projekty AIA, AKTION ČR – Rakousko, CEEPUS, Erasmus+, eTwinning, EUN, Eurodesk, Eurydice, Norské fondy a fondy EHP, Program podpory českého kulturního dědictví v zahraničí), vzdělávacím institucím (projekty Erasmus+, eTwinning, EUN, Eurodesk, Euroguidance, Eurydice, Norské fondy a fondy EHP), institucím statní správy (projekty Erasmus+, EUN, Euroguidance, Eurodesk, Eurydice), malým a středním podnikům (projekty Erasmus+), výzkumným organizacím (projekty AMVIA) a mladým lidem a pracovníkům s mládeží (projekty Erasmus+, Eurodesk).²⁴

Jak už bylo zmíněno výše, Dům zahraniční spolupráce se zabývá mimo jiného i podporou a informováním všech účastníků programu Erasmus+. V následující kapitole jsou popisováni, právě ti, kteří se mohou do programu Erasmus+ zapojit.

1.3.3 Účastníci programu Erasmus+

Hlavní cílovou skupinu programu Erasmus+ zastávají jednotlivci. Pojem jednotlivec v tomto odvětví zahrnuje především studenty, stážisty, učně, žáky, dále se vzdělávající dospělé, mladé lidi, dobrovolníky, profesory, učitele, školitele, pracovníky s mládeží nebo odborné pracovníky z organizací, které působí v oblasti vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu. Propojení mezi programem Erasmus+ a jednotlivci však uskutečňují především organizace, instituce, skupiny nebo subjekty, které příslušné aktivity realizují. Existují tedy dva typy aktérů, kteří získávají přístup k programu avšak s různými podmínkami. Tyto podmínky mimo jiného závisí na tom, z jaké země aktivní účastníci pocházejí. Rozlišujeme tedy dva typy aktérů, těmi jsou „účastníci“ a „zúčastněné organizace“.²⁵

²³ KRBCOVÁ, Tereza a Vendula VENCLÍKOVÁ (eds.). *Jak se zapojit do neformálního vzdělávání mládeže s grantovou podporou programu Erasmus+: Mládež v akci*. Ilustrace Ondřej Nohejl. Praha: Dům zahraniční spolupráce, 2014, 65 s. S. 62.

²⁴ KRBCOVÁ, Tereza a Vendula VENCLÍKOVÁ (eds.), poz. 23.

²⁵ *Erasmus+: Příručka k programu* [online], poz. 15.

Účastníci

Většina účastníků projektů spadající do programu Erasmus+ musí mít místo pobytu v programové zemi. Zejména v oblasti vysokoškolského vzdělávání a mládeže jsou však projekty otevřeny také účastníkům pocházejících z partnerských zemí. Konkrétní podmínky účasti na určitém projektu se odvíjejí od daného typu akce.

Avšak obecně platí, že:

- „U projektů, které se týkají oblasti vysokoškolského vzdělávání, k hlavním cílovým skupinám patří: vysokoškolští studenti (krátký vzdělávací cyklus, první, druhý nebo třetí cyklus), vysokoškolští učitelé a profesori, pracovníci vysokoškolských institucí, školitelé a odborníci v podnicích;
- u projektů, které se týkají oblasti odborného vzdělávání a přípravy, k hlavním cílovým skupinám patří: žáci odborných škol, odborníci a školitelé v oblasti odborné přípravy, pracovníci organizací působících v oblasti počátečního odborného vzdělávání, školitelé a odborníci v podnicích;
- u projektů, které se týkají oblasti školního vzdělávání, k hlavním cílovým skupinám patří: vedoucí pracovníci škol, učitelé, pedagogičtí pracovníci a zaměstnanci škol, žáci v rámci předškolního, základního a středního vzdělávání;
- u projektů, které se týkají oblasti vzdělávání dospělých, k hlavním cílovým skupinám patří: pracovníci organizací působících v oblasti vzdělávání dospělých, školitelé, pracovníci a osoby účastníci se vzdělávání dospělých
- u projektů, které se týkají oblasti mládeže, k hlavním cílovým skupinám patří: mladí lidé ve věku od 13 do 30 let, pracovníci s mládeží, pracovníci a členové organizací působících v oblasti mládeže;
- u projektů, které se týkají oblasti sportu, k hlavním cílovým skupinám patří: pracovníci a dobrovolníci v oblasti sportu, sportovci a trenéři.“²⁶

Zúčastněné organizace

Všichni účastníci programu jsou zastoupeni zúčastněnými organizacemi (včetně neformálních skupin mladých lidí – tzn. nejméně čtyř mladých lidí činných v práci s mládeží), které předkládají a řídí projekty programu Erasmus+. Pokud je organizace úspěšná a jejich žádost je vybrána k podpoře, stává se tak příjemcem grantu Erasmus+. Pověštinou musí mít zúčastněné organizace projektů sídlo v programové zemi, ovšem

²⁶ Erasmus+: Příručka k programu [online], poz. 15., s. 23.

některé akce, zejména z oblasti vysokoškolského vzdělávání a mládeže, jsou otevřeny také zúčastněným organizacím z partnerských zemí.²⁷ Způsobilé země, které mohou být aktéry programu Erasmus+ jsou popisováni v dalším textu.

Způsobilé země

Program Erasmus+ je otevřen pro členské státy Evropské unie, které se mohou plně účastnit všech akcí programu. Těmito zeměmi v současnosti jsou: Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Německo, Estonsko, Irsko, Řecko, Španělsko, Francie, Chorvatsko, Itálie, Kypr, Lotyšsko, Litva, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Nizozemsko, Rakousko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko, Finsko, Švédsko, Spojené království. Dále do programových zemí spadá několik zemí mimo EU – Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Island, Lichtenštejnsko, Norsko, Turecko. Mimo těchto zmíněných se mohou další tzv. partnerské země, které sousedí s EU, účastnit některých akcí programu, avšak až po splnění určitých kritérií či podmínek. Do partnerských zemí sousedících s EU spadají: Albánie, Bosna a Hercegovina, Kosovo, Černá Hora, Srbsko, Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Gruzie, Moldavsko, území Ukrajiny uznané mezinárodním právem, Alžírsko, Egypt, Izrael, Jordánsko, Libanon, Libye, Maroko, Palestina, Sýrie, Tunisko, území Ruska uznané mezinárodním právem. Do ostatních partnerských zemí patří dalších několik desítek států z celého světa, kterým jsou některé akce programu taktéž dostupné. Přesný seznam způsobilých zemí se každoročně mění. Je tedy vhodné sledovat webové stránky programu Erasmus+ a aktualizovanou Příručku k programu Erasmus+.²⁸

1.3.4 Struktura programu Erasmus+

Vzhledem k tomu, že je program zastřešujícím projektem, neprofiluje se pouze na jednu oblast, ale nabízí příležitosti ve dvou sférách:

- „Vzdělávání a odborná příprava“ zaměřující se na vysokoškolské vzdělávání, odborné vzdělávání, odbornou přípravu, školní vzdělávání a vzdělávání dospělých;
- „Mládež“ zaměřující se na neformální a informální učení v oblasti mládeže.²⁹

²⁷ Erasmus+: Příručka k programu [online], poz. 15.

²⁸ Erasmus+: Příručka k programu [online], poz. 15.

²⁹ Erasmus+: Příručka k programu [online], poz. 15.

Erasmus+: Vzdělávání a odborná příprava

V prvním odvětví se program zaměřuje především na projekty mobility pro studenty a zaměstnance ve vysokoškolském vzdělávání a žáky a pracovníky v odborném vzdělávání a přípravě. Dále pak na mobilitu pracovníků ve školním vzdělávání a vzdělávání dospělých. Mezi další sféry patří strategická partnerství, znalostní aliance, aliance odvětvových dovedností nebo budování kapacit v oblasti vysokoškolského vzdělávání.

Ve vzdělávání a odborné přípravě se program Erasmus+ zaměřuje na zlepšování klíčových kompetencí a dovedností s ohledem na jejich význam pro trh práce. Snaží se předkládat větší množství příležitostí ve vzdělávací mobilitě a prohlubuje spolupráci mezi oblastmi vzdělávání a odborné přípravy a světem práce. Dále podporuje zlepšování kvality vzdělávacích institucí a institucí odborné přípravy především tím, že zlepšuje mezinárodní spolupráci mezi poskytovateli vzdělávání a odborné přípravy s dalšími zúčastněnými subjekty. Dalším cílem je podpora vzniku evropského prostoru celoživotního vzdělávání a hlavně povědomí o něm. Program se snaží rozšířit mezinárodní rozměr vzdělávání a odborné přípravy především na základě spolupráce mezi různými institucemi programových a partnerských zemí v oblasti odborného vzdělávání a přípravy a v oblasti vysokoškolského vzdělávání. K tomuto rozšíření by mělo dojít prostřednictvím zvýšení přitažlivosti evropských vysokoškolských institucí a podporou vnější činnosti EU. V neposlední řadě si klade za cíl zlepšit výuku a studium cizích jazyků. Tím by se měla podpořit jazyková rozmanitost Evropské unie a současně také mezikulturní povědomí.³⁰

Erasmus+: Mládež

Druhou z oblastí je Erasmus+: Mládež. Vzhledem k zaměření této diplomové práce, bude tato sféra probírána důkladněji.

Program Erasmus+: Mládež se zaměřuje na oblast neformálního vzdělávání a současně i na jeho cílovou skupinu, tedy mladé lidi ve věku od 13 do 30 let a na pracovníky s mládeží. Jedná se především o projekty mobility mladých lidí a pracovníků s mládeží, rozsáhlé akce evropské dobrovolné služby, strategická partnerství, budování kapacit v oblasti mládeže a strukturovaný dialog. Jeho sedm let

³⁰ *Erasmus+: Příručka k programu* [online], poz. 15.

trvající fáze byla zahájena v roce 2014 a navazuje tak na předešlý program Mládež v akci (2007 – 2013).³¹

Obecným cílem programu Erasmus +: Mládež je motivace mladých lidí k aktivnímu přístupu, jejich zapojení do společnosti a odstraňování bariér. Účastníkům je nabízena možnost realizovat jejich vlastní nápady, zlepšit jazykovou vybavenost, podpořit mobilitu a získat praktické zkušenosti v práci v mezinárodním prostředí. Důraz je kladen na rozvoj tolerance a solidarity začleňováním všech mladých lidí včetně těch s omezeným přístupem. Neopomíjenou součástí programu je také podpora pracovníků s mládeží a jejich dalšího vzdělávání. Důležitou částí je budování evropského systému pro rozvoj a inovaci neformálního učení.

Prioritami nové fáze programu jsou podpora sociálního začleňování a dobrých životních podmínek mladých lidí, propagace sportu a aktivit ve volné přírodě, povzbuzování mladých lidí k aktivní účasti na tvorbě unijní politiky, rozvoj kompetencí zahrnující podnikavost, mnohojazyčnost, využití komunikačních a informačních technologií v práci s mládeží a v neformálním učení a snaha o co nejjednodušší uznávání dovedností a kvalifikace v oblasti neformálního vzdělávání.³²

Specifické cíle programu Erasmus+ v oblasti mládeže zahrnují:

- „zlepšit úroveň klíčových kompetencí a dovedností mladých lidí, včetně mladých lidí s omezenými příležitostmi, a podporovat jejich zapojení do demokratického života v Evropě a na trhu práce, jejich aktivní občanství, mezikulturní dialog, sociální začlenění a solidaritu, především prostřednictvím většího množství příležitostí ve vzdělávací mobilitě pro mládež, pro lidi, kteří jsou zapojeni do práce s mládeží nebo do činnosti mládežnických organizací, a pro mládežnické vedoucí a prohlubováním vazeb mezi oblastí mládeže a trhem práce;
- podpořit zlepšení kvality při práci s mládeží, zejména prostřednictvím prohloubené spolupráce mezi organizacemi působícími v oblasti mládeže nebo jinými zúčastněnými subjekty;
- vytvořit doplněk k reformám politik na místní, regionální a národní úrovni a podporovat rozvoj znalostí a tvorbu daty podložené politiky mládeže a uznávání neformálního a informálního učení, zejména na základě prohloubení politické

³¹ *Erasmus+: Příručka k programu* [online], poz. 15.

³² KRBCOVÁ, Tereza a Vendula VENCLÍKOVÁ (eds.), poz. 23.

spolupráce, lepšího využívání nástrojů EU pro transparentnost a uznávání kvalifikací a šíření osvědčených postupů;

- posilovat mezinárodní rozměr aktivit v oblasti mládeže a posilovat kompetence mládežnických pracovníků a organizací, které by měly podporovat mladé lidi, a to jako doplněk vnější činnosti Evropské unie, zejména prostřednictvím mobility a spolupráce mezi zúčastněnými subjekty programových zemí a partnerských zemí a mezinárodními organizacemi.³³

Akce obou odvětví jsou rozděleny, tak jako v předchozích programech, do tří oddílů – „Klíčová akce 1“, „Klíčová akce 2“ a „Klíčová akce 3“. Vzhledem k zaměření této práce na oblast Erasmus+: Mládež a zejména jeho programům výměny mládeže, budou v následujícím textu detailněji popisovány Klíčové akce pouze pro oblast mládeže.

Klíčová akce 1 – projekty mobilit

Projektem mobility nazýváme situaci, kdy zúčastněná organizace obdrží finanční grant z programu Erasmus+ na realizaci projektů, které podporují různé typy mobilit. Podpora je zaměřena na mezinárodní mobility, které se týkají učících se osob (mladí lidé, dobrovolníci) a pracovníků (školitelé, pracovníci s mládeží), kteří působí v oblasti mládeže.

Cílem je podporovat učící se osoby při osvojování si výstupů z učení v zájmu zlepšení jejich osobního rozvoje, jejich zapojení do aktivního občanství společnosti a jejich zaměstnatelnosti na evropském, ale i jiném trhu práce. Mobility by samozřejmě měly podporovat zlepšování komunikace v cizím jazyce a zvýšení povědomí a znalostí účastníků o jiné kultury a země. Projekty mobility mají zvýšit kapacity, přitažlivost a mezinárodní rozměr organizací působících v oblasti mládeže, ale i vzdělávání a odborné přípravy, aby byly schopny nabízet činnosti a programy, které lépe reagují na potřeby jednotlivců v rámci Evropy i mimo ni. Dále programy posilují spolupráci a vazby mezi formálním a neformálním vzděláváním, odbornou přípravou, zaměstnáním a podnikáním a snaží se klást důraz na lepší uznávání kompetencí získaných během pobytu v zahraničí.³⁴

³³ Erasmus+: Příručka k programu [online], poz. 15., s. 28.

³⁴ Erasmus+: Příručka k programu [online], poz. 15.

Do projektů mobility mladých lidí zahrnujeme „Výměny mládeže“, „Evropskou dobrovolnou službu“ a „Mobility pracovníků s mládeží“. Všechny tři oblasti stručně popisuje následující text.

Výměny mládeže umožňují setkání a společné trávení času skupinám mladých lidí alespoň ze dvou různých zemí a to na dobu až 21 dní. Obsahem výměn mládeže je pracovní program, který účastníci, s podporou vedoucích skupin, společně absolvují. Program se skládá z různých workshopů, aktivit, debat, rolových her, simulací, venkovních her a dalších. Na výměnách mládeže mají mladí lidé prostor pro rozvoj svých kompetencí, uvědomování si společensky relevantních témat nebo tematické oblasti či objevují nové kultury a zvyky. Prostřednictvím vzájemného učení se posilují sociální hodnoty zahrnující například solidaritu, demokracii a přátelství. V rámci výměn mládeže se využívá proces neformálního vzdělávání. Výměny mládeže mají kratší délku trvání a jsou proto vhodné také pro mladé lidi s omezenými příležitostmi. Mezinárodní výměny mládeže podporují spolupráci vždy mezi dvěma nebo více organizacemi z různých zemí Evropské unie nebo mimo ni.³⁵ Výměnám mládeže, které jsou stěžejním tématem této práce je věnován prostor v dalších kapitolách.

Evropská dobrovolná služba je cestou pro mladé lidi ve věku 17 – 30 let, kteří chtějí vyjádřit svůj osobní závazek prostřednictvím neplacené dobrovolné služby na plný úvazek po dobu až 12 měsíců v jiné zemi Evropské unie nebo mimo ni. Dobrovolníci se podílejí na každodenní práci organizací, které se věnují zejména tématům mládeže, osobnímu a společensko-vzdělávacímu rozvoji mladých lidí, občanské angažovanosti, sociální péči, začleňování znevýhodněných, životnímu prostředí, programům neformálního vzdělávání, informačním a komunikačním technologiím, kultuře a tvořivosti a mnohému dalšímu. Účastníci s omezenými příležitostmi mohou získat další finanční podporu, která umožní jejich účast a také mohou jet na projekt evropské dobrovolné služby na kratší dobu a to na dva a více týdnů. Projekt „dobrovolnictví“ je určen pro jednoho až třicet dobrovolníků, kteří svou evropskou dobrovolnou službu mohou absolvovat jednotlivě, ale i ve skupině.³⁶ Evropská dobrovolná služba je na druhé straně otevřena organizacím, kterým tak dává možnost přijmout mezi sebe dobrovolníka ze zahraničí (tzv. hostitelská organizace) nebo pomoci jednotlivcům do zahraničí vyjet (tzv. vysílající organizace)³⁷

³⁵ *Erasmus+: Příručka k programu* [online], poz. 15.

³⁶ *Erasmus+: Příručka k programu* [online], poz. 15.

³⁷ KRBCOVÁ, Tereza a Vendula VENCLÍKOVÁ (eds.), poz. 23.

Mobilitou pracovníků s mládeží rozumíme podporu profesního rozvoje pracovníků s mládeží formou pořádání mezinárodních seminářů, školení, akcí sloužících k navázání kontaktů, studijních návštěv nebo pobytů v zahraničních organizacích nebo praktických stáží za účelem stínování a pozorování. Všechny tyto aktivity a činnosti jsou pořádány a zajišťovány organizacemi, které se účastní projektu. Účastí pracovníků s mládeží na těchto aktivitách se přispívá k budování kapacit jejich organizací. Výsledky tohoto učení by měly být dále šířeny.³⁸

Klíčová akce 2 – projekty spolupráce

Druhá z akcí zahrnuje v oblasti mládeže tzv. „Strategická partnerství“, která kladou důraz na výměnu osvědčených postupů, zavádění a testování nových metod ve vzdělávání nebo uznávání a ověřování znalostí, dovedností a kompetencí v oblasti neformálního vzdělávání. Další částí této akce jsou tzv. „Nadnárodní iniciativy mládeže“, díky kterým mají mládežnické organizace nebo neformální skupiny mladých lidí možnost aktivně se podílet na modernizaci neformálního vzdělávání a jeho uznávání.³⁹

Klíčová akce 3 – podpora politik

Podpora politik je v oblasti mládeže spojována s projekty Strukturovaného dialogu. Ty nabízí mladým lidem příležitost k diskusi o vybraných tématech s představiteli mládežnické politiky. Mladí lidé tak mají šanci zapojit se do veřejného života a částečně se dostat do nitra politického dění. Cílem je dosáhnout toho, aby si mladí lidé vyzkoušeli zapojení se do veřejného života a vytvořili tak přímou cestu mezi vlastními potřebami a jejich realizací. Projekty mají formu setkání (národního i mezinárodního), konference, konzultace či události. Vše ale probíhá pod vedením mladých lidí, kteří jsou samozřejmě zapojeni do všech fází projektu. Projektů strukturovaného dialogu se vždy musí účastnit minimálně 30 mladých lidí ve věku od 13 do 30 let.⁴⁰

Jak již bylo několikrát zmíněno, projekty programu Erasmus+: mládež se zaměřují také na prolínání formálních a neformálních metod učení. K většímu vhledu do tématu jsou všechny formy učení krátce popisovány v dalším textu.

³⁸ Erasmus+: Příručka k programu [online], poz. 15.

³⁹ KRBCOVÁ, Tereza a Vendula VENCLÍKOVÁ (eds.), poz. 23.

⁴⁰ KRBCOVÁ, Tereza a Vendula VENCLÍKOVÁ (eds.), poz. 23.

1.4 Neformální vzdělávání

Kapitola uvádí souhrn vzdělávacích metod – charakteristiky vzdělávání formálního, které je v běžné praxi praktikováno například ve škole, vzdělávání informální a důkladně se věnujeme popisu neformálního vzdělávání včetně jeho uznávání, které se uplatňuje mimo jiného právě na mezinárodních výměnách mládeže.

1.4.1 Vzdělávací metody

Formální vzdělávání

Jedná se o vzdělávání, které je realizováno ve vzdělávacích institucích, v nejčtenějším měřítku ve školách. Právními předpisy jsou jasně vymezeny jeho funkce, cíle, obsahy, organizační formy a způsoby hodnocení. Absolvování jednotlivých na sebe navazujících stupňů vzdělání (základního vzdělání, středního vzdělání, středního vzdělání s výučním stupněm, středního vzdělání s maturitní zkouškou, vyššího odborného vzdělání na konzervatoři, vyššího odborného vzdělání, vysokoškolského vzdělání) je potvrzováno příslušným osvědčením jako je vysvědčení nebo diplom.⁴¹

Informální učení

Informální učení se označuje jako proces, při kterém zúčastněný získává vědomosti a osvojuje si dovednosti a kompetence, se kterými se setkává v každodenním životě v práci, v rodině, ve volném čase. Tento druh učení zahrnuje také sebevzdělání, ve kterém si učící se jedinec nemá možnost ověřit si nabyté znalosti.⁴²

Znamená to, že při informálním učení se něco naučíme jen tak mimoděk, neplánujeme to a většinou ani nevíme, že jsme se něco naučili. Je to všechno, co se dozvíme, naučíme a osvojíme si v našem běžném dni.⁴³

Neformální vzdělávání

Neformální vzdělávání probíhá mimo rámec formálního, školského vzdělávacího systému, avšak musí mít předem nastavený plán, který vede k jasně definovanému cíli.

⁴¹ *Národní instituce pro další vzdělávání. Typy vzdělávání* [online]. 2014 [cit. 2016-03-11]. Dostupné také z: http://userfiles.nidm.cz/file/K2/Prokop/Typy_vzdelavani.pdf

⁴² *Národní instituce pro další vzdělávání. Typy vzdělávání* [online], poz. 41.

⁴³ HAVLÍČKOVÁ, Daniela a Hana ŘÁDOVÁ (eds.). *Cesty k uznávání: sborník příspěvků z Konference k uznávání neformálního vzdělávání: (2. a 3. listopadu 2011, Praha)*. Praha: Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, 2012.

Neformální vzdělávání se zaměřuje na získávání vědomostí, dovedností a kompetencí, které mají účastníkovi vzdělávání zlepšit jeho společenské i pracovní uplatnění. Je nejčastěji poskytován v zařízení zaměstnavatelů, soukromých vzdělávacích institucích, nestátních neziskových organizacích, ve školských zařízeních či dalších organizacích. Zahrnuje například organizované volnočasové aktivity pro děti, mládež a dospělé, kurzy cizích jazyků, počítačové kurzy, rekvalifikační kurzy nebo také krátkodobá školení či přednášky. Jednou z podmínek pro tento druh vzdělávání je účast odborného lektora, učitele nebo proškoleného vedoucího.⁴⁴

Vzhledem k tomu, že neformální vzdělávání je neustále se rozvíjející se koncept, neexistuje pro něj v současné době jednotná definice. Podle Dočkalové z České Národní Agentury Mládež může za nejednotnost výkladů především překladatelská problematika a rozdílné chápání této formy vzdělávání.⁴⁵

Průcha, Walterová a Mareš popisují neformální vzdělávání jako organizované, systematické vzdělávání, které se realizuje mimo proud formálního vzdělávacího systému. Zmiňovaný druh vzdělávání je poskytován pro různé skupiny populace, dospělé, ale i děti ve vybraných typech, formách a obsahových oblastech. Je zajišťováno různými typy institucí.⁴⁶

Do základních rysů neformálního vzdělávání můžeme zahrnout:

- dobrovolnost
- dostupnost pro každého
- zaměřenost na jedince, kteří se učí s jejich aktivní účastí
- organizovanost procesu se vzdělávacími cíli
- zaměřenost na osvojení si dovedností pro přípravu na aktivní občanství a pro život
- individuální a skupinové učení se s kolektivním přístupem
- zaměření se na průběh procesu učení
- stavění na zkušenostech a činnostech
- důraz na potřeby účastníků⁴⁷

⁴⁴ *Strategie celoživotního učení ČR*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007. ISBN 9788025422182.

⁴⁵ DOČKALOVÁ, Jolana. *Co je neformální vzdělávání?* In: KONference NEformálního Vzdělávání. Praha: Česká národní agentura Mládež, Národní institut dětí a mládeže MŠMT, 2007, s. 4 - 6

⁴⁶ PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ, poz. 9.

⁴⁷ BRANDER, Patricia. *Kompas: manuál pro výchovu mládeže k lidským právům*. Vyd. 1. Praha: Pro Národní institut dětí a mládeže, Českou národní agenturu Mládež vydalo nakl. Argo, 2006.

Při neformálním vzdělávání je kladen velký důraz na to, aby bylo dobrovolné a přístupné všem a to bez ohledu na sociální postavení ve společnosti, absolvovanou praxi nebo dosažené vzdělání v rámci formální oblasti. Konečný výstup procesu učení není pro neformální vzdělávání tolik důležitý jako jeho samotný průběh. Podstatná je motivace účastníků a jejich ochota zapojit se aktivně do celého procesu. Aktéři neformálního vzdělávání mají prostor pro sdílení svých zkušeností a důraz je kladen na spolupráci ve skupinách. Mezi vedoucím projektu a jeho účastníky není klasický formální vztah, ale podporováno je vzájemné partnerství. Účastníci se učí od vedoucích, ale i vedoucí od účastníků. Charakteristickým rysem neformálního vzdělávání je flexibilita, kdy lze konkrétní aktivity adaptovat na aktuální potřeby účastníků a také prostředí, ve kterém proces probíhá.⁴⁸

„Neformální vzdělávání v rámci programu Erasmus+ lze realizovat zejména v sektoru mládeže, a to ve všech jeho částech:

- Klíčová akce 1 v sobě zahrnuje projekty výměn mládeže, mobilit pracovníků s mládeží a Evropskou dobrovolnou službu;
- klíčová akce 2 je věnována strategickým partnerstvím a nadnárodním iniciativám mládeže;
- klíčová akce 3 zprostředkovává příležitost pro mladé lidi vyjádřit své názory skrz strukturovaný dialog či simulaci jednání politických institucí;

klíčové akce 1 a 2 jsou zaměřeny na mezinárodní spolupráci, klíčová akce 3 může být realizována na národní a/nebo mezinárodní úrovni.⁴⁹

Uznávání neformálního vzdělávání

Ve chvílích, kdy probíhají diskuse o neformálním vzdělávání, objeví se vždy otázka jeho uznávání. V České republice se o osvětu a rozvoj v této oblasti postarali tvůrci projektu Klíče pro život společně s jeho aktivitou Uznávání neformálního vzdělávání.

Klíče pro život – Rozvoj klíčových kompetencí v zájmovém a neformálním vzdělávání byl projekt realizován Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy společně s Národním institutem dětí a mládeže od dubna 2009 do února 2013. Projekt se

⁴⁸ LYŽBICKÁ, Olina. *Neformální vzdělávání v praxi* [online]. Česká národní agentura Mládež, 2006 [cit. 2016-03-11]. Dostupné z:

http://www.mladezvakci.cz/fileadmin/user_upload/dokumenty/over_barriers.pdf

⁴⁹ *Mobilita osob mládeže: o neformálním vzdělávání. Erasmus+* [online]. DZS.CZ, c2016 [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: <http://www.naerasmusplus.cz/cz/mobilita-osob-mladez/o-neformalnim-vzdelavani/>

snažil o posílení celoživotního vzdělávání pracovníků s dětmi a mládeží a zkvalitnění systému pro udržitelný rozvoj zájmového a neformálního vzdělávání. Hlavní cílovou skupinou byli pedagogové volného času, vychovatelé a dobrovolníci pracující s dětmi a mladými lidmi do 30 let v jejich volném čase, obecně to byli tedy pracovníci ve střediscích volného času, školních družinách, školních klubech a nestátních neziskových organizací v České republice.

Aktivita projektu byly rozděleny do sedmi oblastí, tzv. klíčových aktivit, z nichž jednou bylo právě „Uznávání neformálního vzdělávání“. Jejím cílem bylo propojit formy vzdělávání nestátních neziskových organizací se vzděláváním v organizacích podobného typu a zajistit tak uznatelnost kvalifikace pracovníků napříč různými právními a organizačními formami.

Na projekt Klíče pro život následně navazoval národní projekt K2 s názvem Kvalita a konkurenceschopnost v neformálním vzdělávání, který rozvíjel oblasti kvality organizací neformálního a zájmového vzdělávání a jeho uznávání.⁵⁰

Dalším z projektů, který se zasloužil o rozvoj uznávání neformálního vzdělávání, je tzv. Pas mládeže.

Youthpass

Youthpass (Pas mládeže) je součástí strategie Evropské komise na podporu uznávání neformálního vzdělávání. Může být využíván u programů financovaných z programu Erasmus+: Mládež (2014 – 2020) nebo programu Mládež v akci (2007 – 2013). Je to nástroj ke kontrole a uznávání výsledků učení.

Pas mládeže slouží k popsání aktivit, do kterých se účastníci projektů zapojovali a souhrnu všech dovedností, které během programu získali. Youthpass tedy podporuje osobní reflexi účastníků neformálního vzdělávacího procesu a jeho výsledků. Je celoevropsky uznávaným nástrojem pro neformální vzdělávání v oblasti mládeže a přispívá tak k posílení společenského uznání práce s mládeží. Dále pak podporuje aktivní evropské občanství mladých lidí a pracovníků s mládeží. Pas mládeže má rovněž za cíl podpořit zaměstnatelnost mladých lidí a pracovníků s mládeží tím, že dokumentuje osvojování klíčových kompetencí a po jejich úspěšném získání na ně vystavuje certifikáty.

⁵⁰ *Projekt klíče pro život*. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy [online]. MŠMT, c2013-2016 [cit. 2016-10-01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/narodni-projekt-klice-pro-zivot-3>

V současné době jsou Youthpass certifikáty určené pro výměny mládeže, Evropskou dobrovolnou službu, Mobilitu pracovníků s mládeží, projekty strukturovaného dialogu (Klíčové akce 1 a 2) a pro spolupráci nadnárodních agentur (Klíčová akce 3) v rámci programu Erasmus+: Mládež, dále pak pro projekty bývalého programu Mládež v akci.⁵¹ Dle aktuálních národních výzkumů se s Pasy mládeže objevují ne příliš pozitivní informace ohledně jejich předávání, podrobněji si je popisujeme v kapitole zabývající se proběhlými výzkumy.

1.5 Klíčová akce 1 – projekty výměny mládeže

Stěžejním tématem tohoto textu je zaměření se na vzdělávací oblast Klíčové akce 1 programu Erasmus+ mládež a její aktivity výměny mládeže. Výměny mládeže jsou projektem, který má jasně danou strukturu, cíle i plánovaný průběh. K lepšímu vhledu do tématu jsou nejprve shrnuty základní vlastnosti projektu jako takového.

1.5.1 Projekt

Projekt může být chápán a popisován z mnoha úhlů pohledu. Slovo „projekt“ se poprvé objevuje v šestnáctém století a pochází z latinského „projicere“, které znamená přenést se. Naznačuje tedy nějaký pohyb nebo určitý vztah s prostorem a časem.⁵²

Projekt je v prostředí výchovy a vzdělávání označován jako řešení komplexního úkolu, který má tyto charakteristiky:

- je spjatý s každodenním životem
- vede k předem stanovenému cíli
- zodpovědnost je přebírána realizátorem

Ve vzdělávání nejvíce rozvinul koncept projektu americký psycholog, pedagog, filozof a reformátor vzdělávání John Dewey (1859-1952). Jeho velmi známá teorie learning by doing (učení praxí) je dnes nejen v mládežnických projektech hojně využívána.

Podle Johna Deweye je projekt proces společenské reflexe, který tvaruje jeho růst a vývoj. Upozorňuje, že u projektů je podstatné pozorovat poměry v prostředí, v němž probíhá jeho realizace a dále pak znalost toho, co se stalo v podobných situacích

⁵¹ Youthpass [online]. c2016 [cit. 2016-07-04]. Dostupné z: <https://www.youthpass.eu/cs/>

⁵² ABRIGNANI, Bernard, Rui GOMES a Dirk DE VILDER. *T-Kit - Řízení projektů*. Praha: Dům zahraniční spolupráce, 2014. T-Kit.

v minulosti. Celkový přístup, který slučuje pozorování přítomnosti a znalosti z minulosti identifikuje celkový význam projektů.⁵³

Rosenau (2000) upozorňuje na čtyři typické znaky projektů. Těmi jsou:

- Projekty mají trojrozměrný cíl („trojimperativ“) a splňují tedy požadavky na věcné provedení, časový plán a rozpočtové náklady.
- Projekty jsou jedinečné, protože se provádí pouze jednou a dočasné.
- Projekty jsou realizovány pomocí lidských a materiálních zdrojů.
- Projekty jsou realizovány v rámci organizace a je tedy nutné velmi dobře zvládat mezilidské konflikty, které jsou její neodmyslitelnou součástí.⁵⁴

Projekt je tedy metodou, která nás posouvá od nápadu k akci, během které dochází k uspořádání různých fází tohoto procesu. Jeho cílem je změna společenského prostředí, ve kterém se koná. Projekt je formován v určitém společenském, prostorovém a časovém kontextu. Ve většině případů je produktem kolektivní činnosti a má zejména vzdělávací rozměr, který umožňuje účastníkům zkoušení různých věcí a následné získávání zkušenosti. Aby bylo zajištěno propojení mezi nápadem a akcí, musí projekt nutně zahrnovat závěrečné vyhodnocení.⁵⁵

Každý projekt by měl splňovat následující vlastnosti:

- „Projekty mají účel: projekty mají jasně definované cíle a směřují k jasně definovaným výsledkům. Jejich účelem je vyřešit „problém“, což zahrnuje předchozí analýzu potřeb. Cílem je trvalá společenská změna. K jejímu dosažení se navrhuje jedno nebo více řešení.
- Projekty jsou realistické: jejich cíle musí být dosažitelné, což znamená, že se musí brát v potaz jak požadavky, tak dostupné finanční a lidské zdroje.
- Projekty jsou vymezeny časem a prostorem: mají začátek a konec a jsou realizovány na specifickém místě a ve specifickém kontextu.
- Projekty jsou komplexní: projekty vyžadují různé plánovací a realizační dovednosti a zahrnují různé partnery a hráče.
- Projekty jsou kolektivní: projekty jsou produktem kolektivní snahy. Vedou je týmy, zahrnují různé partnery a starají se o potřeby ostatních.

⁵³ ABRIGNANI, Bernard, Rui GOMES a Dirk DE VILDER, poz. 52, s. 26.

⁵⁴ ROSENAU, Milton D. *Řízení projektů*. Vyd. 3. Brno: Computer Press, c2007. Praxe manažera (Computer Press).

⁵⁵ ABRIGNANI, Bernard, Rui GOMES a Dirk DE VILDER, poz. 52.

- Projekty jsou jedinečné: všechny projekty pocházejí z nových nápadů. Poskytují konkrétní odpověď na určitou potřebu (problém) ve specifickém kontextu. Jsou inovativní.
- Projekty jsou dobrodružstvím: každý projekt je jiný a revoluční; vždy s sebou nese určitou nejistotu a riziko.
- Projekty lze zhodnotit: projekty jsou plánovány a rozděleny na měřitelné cíle, které musí být přístupné k zhodnocení.
- Projekty se skládají z částí: projekty mají zřetelné, jasně definované části.⁵⁶

Všechny projekty je důležité strukturovat do tří hlavních fází. Ke vzniku dobrého a kvalitního projektu je nutné všechny tři části dodržet, nelze ani jednu z nich přeskočit.

- První momenty zahrnují veškeré plánování a přípravné práce. Je nutné analyzovat potřeby, definovat cíle, identifikovat aktivity a další nezbytné zdroje. Jsou to činnosti, které se dějí ještě před zahájením projektu. Tuto fázi můžeme označovat jako definiční fáze.
- V realizační fázi se zabýváme jednotlivými aktivitami a jejich propojením. Zajišťujeme řízení lidských, finančních a technických zdrojů a zaměřujeme se na proces komunikace a vztahů s veřejností. Připravujeme se i na následující fázi vyhodnocení a zpětnou vazbu.
- Poslední částí je fáze vyhodnocení. I přesto, že stojí především na konci projektu, je třeba zaměřovat se i na průběžné hodnocení. Součástí této části je kontrola dosažení cílů, dopadů na komunitu a vytvoření dokumentace obsahující všechny důležité aspekty a výstupy projektu.

Jednotlivé etapy projektu se samozřejmě navzájem významně ovlivňují, proto je někdy velmi obtížné je od sebe odlišit. Avšak jak už bylo řečeno, není možné ani jednu z částí vynechat.⁵⁷

1.5.2 Charakteristika projektu výměny mládeže

Výměny mládeže jsou mezinárodní projekty, které jsou určeny všem mladým lidem. Evropská unie chápe a označuje mladými lidmi osoby od 13 do 30 let. Cílem výměn mládeže by mělo být především nabytí nových znalostí a to z pohledu účastníků i organizátorů, poznávání odlišných kultur, osobnostní rozvoj účastníků a zlepšení

⁵⁶ ABRIGNANI, Bernard, Rui GOMES a Dirk DE VILDER, poz. 52, s. 27.

⁵⁷ ABRIGNANI, Bernard, Rui GOMES a Dirk DE VILDER, poz. 52.

komunikace v cizím jazyce. Každý projekt výměny mládeže má přesně vymezené hlavní téma a další podtémata. Rozvíjena je vzájemná tolerance, posilována je evropská identita a demokracie. Výměna umožňuje navazovat mezinárodní přátelství a pomáhá bořit zažitě představy o jiných národech a kulturách. Příručka k programu Erasmus+ 2016 zdůrazňuje, že v současné době budou podporovány projekty týkající se hlavně problematiky znevýhodněných mladých lidí, diverzity, interkulturního a mezináboženského dialogu, společných hodnot jako jsou svoboda, tolerance a dodržování lidských práv, dále pak zaměřující se na mediální gramotnost, kritické myšlení a smysl pro iniciativu mladých lidí. Mimo toho budou upřednostňovány projekty, které budou mít za cíl vybavit vedoucí mládeže kompetencemi a metodami potřebných pro šíření společných základních hodnot naší společnosti. S ohledem na současnou tzv. „uprchlickou krizi“ příručka říká, že: „vzhledem k tomu, že práce s mládeží a neformální vzdělávací činnosti a dobrovolnictví mohou významně přispět k řešení potřeb uprchlíků, žadatelů o azyl a migrantů a/nebo zvýšit povědomí o této problematice v rámci místních komunit - zvláštní pozornost bude věnována rovněž podpoře projektů mobility v sektoru mládeže zahrnující nebo zaměřené na uprchlíky/žadatele o azyl a migranty.“⁵⁸

Výměna mládeže je v podstatě společným vzdělávacím programem s krátkou dobou trvání a to od 5 do 21 dní (bez dní určených na dopravu na místo projektu). V průběhu projektu účastníci společně diskutují a zúčastňují se aktivit zaměřených na určité téma. Důležitým aspektem je aktivní zapojení jednotlivých mladých lidí do předem připraveného pracovního programu. Ten zahrnuje workshopy, diskuse, simulační hry, venkovní aktivity a další. Celá výměna mládeže musí probíhat v jedné ze zemí, které jsou do projektu zapojeny. Jednotlivé skupiny účastníků nesmí být složeny z méně než čtyřech osob a jednoho vedoucího národní skupiny. Pro takovýto doprovod mladých lidí na projekt platí výjimka týkající se věku a tato osoba tak může být starší třiceti let. Celkový počet možných účastníků je vyhraněn od 16 do 60 osob (bez vedoucích skupin).

Žadatelem projektu výměny mládeže mohou být pouze některé subjekty a to: neziskové organizace, neformální skupiny lidí; místní, regionální nebo národní orgán; asociace krajů, Evropské uskupení teritoriální spolupráce; sociální podniky, ziskové organizace aktivní ve společenské odpovědnosti firem.

Aby nedocházelo k omezení příležitostí a účast na projektu byla možná pro každého uchazeče, jsou výměny mládeže plně hrazeny z grantu EU. Rozpočet celého

⁵⁸ Erasmus+: Příručka k programu [online], poz. 15, s. 85.

projektu musí být v souladu s pravidly financování, které přesně udává příručka k programu Erasmus+ 2016. Obecně jsou ale financovány:

- Cestovní náklady dle různých pásem dojezdové vzdálenosti;
- náklady na organizaci akce v X násobku na jednoho účastníka akce;
- speciální náklady pro účast mladých lidí s postižením;
- mimořádné náklady zahrnující víza, očkování, účast mladých lidí s omezenými příležitostmi atd.⁵⁹

V průběhu výměn mládeže je využíváno metod neformálního vzdělávání, během kterého docházejí účastníci projektu na dané výstupy samostatně a svým vlastním způsobem.⁶⁰ Charakteristice neformálního vzdělávání už byl věnován prostor v předchozích kapitolách.

Aby byla získána reálná možnost získat prostředky k financování celého projektu, je nutné podat žádost o grantovou podporu Erasmus+.

1.5.3 Žádost o grantovou podporu

K možnosti získání a využívání finanční podpory z programu Erasmus+ je nutné učinit níže popsané čtyři kroky, bez kterých neexistuje šance na úspěšné získání grantu.

Těmito kroky jsou:

- Registrace organizace na účastnickém portálu;
- ověření a kontrola projektu s kritérii programu pro příslušnou akci nebo program;
- kontrola finančních podmínek projektu;
- vyplnění a včasné podání formuláře žádosti.

V prvním kroku podávání žádosti o grant je tedy nutné zaregistrovat svou organizaci nebo neformální skupinu v účastnickém portále. Je to jednotný registrační nástroj Evropské komise, který generuje každé organizaci unikátní osobní identifikační číslo tzv. PIC kód – Personal Identification Code. Tuto povinnou registraci provádí osoba, která organizaci či neformální skupinu zastupuje. Registrace se provádí pouze jednou, pokud chceme žádat o grant opakovaně, využíváme již původního přihlášení a přiděleného čísla PIC. Devítimístní PIC kód je následně potřeba pro nahrání dat

⁵⁹ *Mobilita osob mládeže: výměny mládeže. Erasmus+* [online]. DZS.CZ, c2016 [cit. 2016-10-16].

Dostupné z: <http://www.naerasmusplus.cz/cz/mobilita-osob-mladez/vymeny-mladeze/>

⁶⁰ *Erasmus+: Příručka k programu* [online], poz. 15.

o žadateli do formuláře žádosti. Údaje se zadávají do systému v českém jazyce i s českou diakritikou.

Dalším krokem je nahrání dokumentů, které slouží jako přílohy registrace a potvrzují tak platnost uvedených informací národní agentuře státu, ve kterém se organizace nebo skupina registrovala. Formuláře „Právní subjekt“ a „Finanční identifikace“ včetně dalších příloh musí být vyplněny, podepsány, naskenovány a nahrány do příloh v elektronické podobě. Pokud žadatel žádá o více než šedesát tisíc euro, musí doložit i dokumenty, které prokazují finanční kapacitu žadatele (např. výkaz zisků a ztrát, finanční uzávěrka za poslední uzavřený rok, daňové přiznání).

Vyplňování všech údajů se liší podle druhu subjektu, který o grant žádá. Jinak je to zejména u neformální skupiny mladých lidí, kde údaje vyplňuje zodpovědná osoba, která o grant žádá a k vyplnění tak používá některý ze svých osobních dokumentů (občanský průkaz, pas). Místo identifikačního čísla organizace je pak uváděno číslo průkazu, místo data registrace organizace je uváděno datum vydání průkazu atd.

Všechny zadané údaje pak přezkontroluje národní agentura státu, u kterého proběhla registrace a žadatel může být následně vyzván pracovníky agentury k doplnění některých údajů nebo k nahrání dalších potřebných dokumentů.

Druhým krokem je již zmíněná kontrola projektu s kritérii programu. Ta souvisí s druhem projektu, aktivitou, cílovou skupinou i formálními podmínkami žádost o grant. Detailní kritéria výměn mládeže už byla popsána v předešlém textu. Podrobný popis je k nalezení v Příručce k programu Erasmus+. ⁶¹

U výměn mládeže je nutné klást důraz na to, co je a co naopak není pokládáno za daný typ projektu. Musí se jednat o setkání dvou a více zahraničních skupin mladých lidí, kteří pracují na společném tématu. Tato vzdělávací aktivita může trvat až 21 dní a je v ní využíváno metod neformálního učení. Důležité je podotknout, že za mezinárodní výměnu mládeže se nepovažují studijní cesty, reciproční školní výměny, festivaly, turistické akce, rekreace, turistická turné apod. Nejen na tyto charakteristiky je nutné dbát při žádosti o grant ohled.

Žádost o grant může podávat vždy jeden koordinátor, který zastupuje všechny ostatní partnery. Koordinátor má za projekt formální odpovědnost, řídí projektovou přípravu, podepisuje grantovou smlouvu s národní agenturou a disponuje finančními

⁶¹ Erasmus+: Příručka k programu [online], poz. 15.

prostředky pro celý projekt. Vysílající a hostitelské organizace mají samozřejmě práva a povinnosti, na které musíme brát při podávání žádosti i v celém průběhu projektu ohled. Za vyslání skupiny mladých lidí do zahraničí, zajišťování všech praktických záležitostí spojených s cestou a poskytování předodjezdové přípravy má zodpovědnost vysílající organizace. Hostitelská organizace odpovídá za přijetí zahraniční skupiny mladých lidí, celou programovou náplň výměny, na které se předem dohodla s ostatními partnery a zajišťování provozních důležitostí týkajících se pobytu v místě konání projektu. Během všech částí projektu je podporou účastníků.

Třetím důležitým krokem v podání žádosti je kontrola finančních podmínek projektu. Je důležité vědět, co vše je možné z grantu financovat a následně se podle toho řídit. U výměn mládeže můžeme financovat zejména:

- Cestovní náklady všech účastníků.
- Ubytování a stravování účastníků během projektu.
- Materiály a další náklady na propagaci projektu a jeho realizaci,
- Náklady na víza účastníků a jejich případná očkování.
- Další náklady přímo spojené s účastníky a s jejich zdravotním postižením.
- Případnou tzv. úvodní plánovací návštěvu pro jednoho zástupce každého partnera trvající maximálně 2 dny.

Posledním krokem k získání grantu z programu Erasmus+ je samotné předložení žádosti. Jedná se o online vyplnění elektronické žádosti. Publikace „Jak se zapojit do neformálního vzdělávání mládeže s grantovou podporou Erasmus+“ doporučuje před odesláním žádosti důslednou kontrolu těchto bodů:

- Kontrola a pečlivé zadání údajů o organizaci nebo neformální skupině mladých lidí, statutárních zástupcích a kontaktní osobě;
- kontrola podrobností o aktivitách v jednotlivých klíčových akcích. Jedná se zejména o délku trvání aktivit a data počátku a konce projektu a počty účastníků.
- Kontrola rozpočtu včetně cestovních a pobytových nákladů;
- správné nahrání příloh obsahující čestné prohlášení, tabulku aktivit projektu a doklad o finanční kapacitě (v případě, že je žádáno o více než šedesát tisíc euro).

Poté následuje překontrolování žádostí ze strany národní agentury. Žádosti, které neprojdou první formální kontrolou, obsahující například čas příchodu žádosti nebo komplexnost a dodržování podmínek realizace stanovených pro danou klíčovou oblast,

jsou vyřazeny z následného hodnocení kvality a nejsou již pak dále posuzovány. A to i přesto, že se může jednat o velmi kvalitní projekty.

Hodnocení kvality provádí kvalifikovaní hodnotitelé. Každý projekt je předkládán dvěma hodnotitelům, kteří následně konsolidují své výsledky do jednoho společného výstupu. Toto závěrečné hodnocení obsahuje počet bodů, které určuje jeho přijetí nebo nepřijetí. Maximální hranicí je 100 bodů, ke schválení projektové žádosti je nutné dosáhnout alespoň 60 bodů. Protože schválení žádosti je také podmíněno výší finančních prostředků, které jsou na danou klíčovou akci vymezeny, nemusí dojít k podpoře všech projektů, které překročily minimální šedesátibodovou hranici, ale pouze těch, které mají nejvyšší počet bodů.

Schvalovací komisi, kterou tvoří zástupci národní autority (MŠMT) a významných organizací působících v oblasti mládeže, následně potvrdí všechny výsledky hodnotitelů. Celý proces je pak ukončen zveřejněním výsledků na webových stránkách⁶² programu Erasmus+.

Po úspěšném schválení projektu následuje příprava podkladů pro grantovou smlouvu a dále pak samotný podpis smlouvy mezi dvěma zúčastněnými stranami, který je zaslán odpovědným pracovníkem národní agentury. Žadatel musí smlouvu zkontrolovat, případně podmínkovat a nakonec podepsat. Po podepsání grantové smlouvy už je zaslána první finanční záloha na projektové aktivity a celý projekt je možné začít realizovat.⁶³

1.6 Výzkumy věnující se krátkodobým evropským mobilitám

Projekty mobilit zaměřené na mládež dlouho postrádaly kvalitní a solidní evaluaci dopadů na účastníky. Tento fakt vedl ke vzniku mezinárodního projektu RAY (Research-based Analysis and Monitoring of the Erasmus+: Youth in Action Programme), který vznikl z iniciativy stejnojmenné mezinárodní výzkumné sítě zkoumající dopady evropského programu Mládež v akci v roce 2008 (v rámci jeho programového období 2007 – 2013). Na něj pak navazuje Národní zpráva z šetření výzkumu RAY za období let 2010 až 2014. Toto šetření se zakládá na „výzkumném designu použitým v předchozím programovém období (Mládež v akci, 2007-2013) a umožňuje tak monitoring současného programu při současném zachování možnosti budoucího srovnání projektů realizovaných

⁶² *Erasmus+* [online], poz. 6.

⁶³ KRBCOVÁ, Tereza a Vendula VENCLÍKOVÁ (eds.), poz. 23.

v obou po sobě jdoucích programových obdobích (Mládež v akci [2007-2013] a Erasmus+ [2014-2020]). Hlavní důraz je položen na rozvoj osobních a profesních kompetencí mladých lidí v pozicích účastníků a projektových vedoucích projektů finančně podpořených programem Erasmus+.⁶⁴

U příležitosti zahájení nového evropského programu Erasmu+ realizoval Dům zahraniční spolupráce na jaře 2014 dotazníkové šetření, které se zaměřovalo na povědomí o aktivitách DZS a bývalé České národní agentury Mládež, zkušenosti s aktivním zapojením do realizace projektu zaměřeného na mezinárodní spolupráci v oblasti vzdělávání, dále pak na zkušenosti s koordinováním projektu zahraniční spolupráce, zkušenosti s účastí na zahraničním pobytu a s ním spojená motivace a nakonec na zájem o budoucí zapojení do aktivit programu Erasmus+. Účelem celého výzkumu bylo „zvýšit povědomí o novém programu Erasmus+ a dozvědět se více o skupině respondentů bez předchozí zkušenosti i o skupině respondentů s předchozí zkušeností se zapojením do projektů mezinárodní spolupráce či se zkušeností s účastí na nějakém zahraničním pobytu.“⁶⁵

Z výzkumu vyplynulo, že o aktivitách Domu zahraniční spolupráce i o aktivitách programu celoživotního učení již někdy slyšely čtyři pětiny respondentů, dá se tedy říci, že účastníci mají dobrý přehled o DZS a programech, na kterých pracuje. Podobný kladný výsledek se objevil i v oblasti programu Mládež v akci. Celkem tři čtvrtiny účastníků tohoto výzkumu se účastnily zahraničních pobytů v rámci Národní agentury pro evropské vzdělávací programy nebo České národní agentury Mládež. Největší procento odpovídajících se účastnilo krátkodobých studijních pobytů do 14 dnů, v 10 % se pak jednalo o výměny mládeže. Největší motivací respondentů byl zájem o zlepšení znalosti cizího jazyka (70 %). Dále by pak účastníci výzkumu uvítali více informací o programu Erasmus+ (47 %) a konzultaci k některým otázkám týkající se programu (37 %), aby se zvýšila pravděpodobnost jejich budoucího zapojení do programu Erasmus+.⁶⁶

Druhé kolo stejného výzkumu se zabývalo mapováním úrovně dovedností uplatnitelných na trhu práce, kterého se zúčastnilo 37 % respondentů prvního kola. Bylo zjištěno, že projektů se převážně zúčastňují lidé s vyšším stupněm vzdělání, kteří mají

⁶⁴ Erasmus+ [online], poz. 6.

⁶⁵ *Hlavní zjištění z dotazníkového šetření při příležitosti zahájení nového evropského programu Erasmus+.* Praha: Dům zahraniční spolupráce, 2014. S. 1-2.

⁶⁶ *Hlavní zjištění z dotazníkového šetření při příležitosti zahájení nového evropského programu Erasmus+.* Praha: Dům zahraniční spolupráce, 2014.

zájem o osobní rozvoj a jsou lépe jazykově vybaveni. Jednou z nejvýznamnějších překážek v účasti na zahraničním pobytu jsou uváděny problémy s včasným dokončením současného studia u studentů nebo udržení si současného zaměstnání. Výzkum zkoumal i motivaci, která vede k zapojení respondentů do mezinárodních aktivit, nejvýznamnější je zájem o rozšíření odborných znalostí týkajících se oboru studia nebo zaměstnání, dalšími jsou navázání kontaktů a zlepšení znalostí cizího jazyka. Výzkum v závěru vyhodnotil, že respondenti, tedy účastníci mezinárodních aktivit mají velmi dobré předpoklady pro uplatnění na trhu práce z hlediska jazykové vybavenosti a počítačových dovedností. Také jsou si vědomi silných i slabých stránek svých osobnostních předpokladů pro to, aby získali atraktivní pracovní udržitelné pracovní uplatnění.⁶⁷

Nejnovější publikací je zpráva z „Výzkumu participace mladých lidí účastnících se projektů Erasmus+ mládež. Národní zpráva z šetření RAY za období let 2010 až 2013 je prozatím nejrozsáhlejším šetřením tohoto druhu. Celkově zpráva poukazuje na velmi vysokou spokojenost s proběhlými projekty. Účastníci i projektoví vedoucí považovali programy za vydařené a vysoce pozitivní zkušenost. Pozitivní dopady byly zjištěny zejména v oblasti klíčových kompetencí, jako jsou například komunikace v cizím jazyce nebo sociální a občanské kompetence, ale i v oblasti osobnostního rozvoje. Účastníci se naučili lépe zvládat neznáme situace, zvyšovali sebepoznání i sebevědomí. Velmi dobrý vliv mají projekty na motivaci účastníků ke zlepšování svých jazykových dovedností a hlavně podpory budoucích mobilit. Kromě kladných dopadů zpráva samozřejmě poukazuje i na existenci problémů. Ty se týkají zejména oblasti uznávání neformálního vzdělávacího certifikátu Youthpass, kdy se neshodují tvrzením projektových vedoucích, kteří uvádí, že byl pas účastníkům představen a předán, s názory účastníků, kteří tyto informace z velké části nepotvrzují.⁶⁸

Některé dotazníkové položky použité v citovaných výzkumech byly použity i pro kvantitativní šetření této diplomové práce. V závěru jsou pak výsledky srovnávány právě s těmito národními zprávami.

⁶⁷ *Účastníci programu Erasmus+ a jejich dovednosti uplatnitelné na trhu práce*. Praha: Dům zahraniční spolupráce, 2015.

⁶⁸ BĀRTA, Ondřej. *Projekty pro mládež výzkumnou optikou*. Národní zpráva z šetření výzkumu RAY za období let 2010 až 2013. [online]. Praha: Dům zahraniční spolupráce, 2016 [cit. 2016-12-02]. Dostupné z: http://www.naerasmusplus.cz/admin/file/2683/Projekty%20pro%20mládež%20výzkumnou%20optikou_2016.pdf

2 METODICKÁ ČÁST

Kapitola je věnována charakteristice předmětu a cílům výzkumu. Popisovány jsou podmínky sběru dat dotazníkovým šetřením, výzkumné otázky, použitý nástroj a jsou formulovány věcné hypotézy.

2.1.1 Charakteristika výzkumu

Předmět a cíl

Výzkum této diplomové práce se zaměřuje na studenty a absolventy oboru Řízení volnočasových aktivit na Univerzitě Palackého v Olomouci a jejich povědomí o mezinárodním programu Erasmus+. Cílem je analýza faktorů, které způsobují jejich nevelké povědomí a malou účast v projektech programu Erasmus+ mládež a zejména v klíčové akci 1 – krátkodobých mobilitách jednotlivců tzv. výměnách mládeže. Poznatky získané dotazníkovým šetřením jsou nadále zpracovány a interpretovány. Cílem výzkumu je návrh řešení, které by vedlo k zlepšení informovanosti o daném programu a aktivnější účasti studentů a absolventů ŘVA v krátkodobých mobilitách programu Erasmus+ mládež.

Výzkumné otázky vycházející z daného problému jsou formulovány takto:

- Jaké mají studenti a absolventi ŘVA povědomí o novém evropském programu Erasmus+?
- Jaké mají studenti a absolventi ŘVA povědomí o Klíčové akci 1 programu Erasmus+ mládež a jejich krátkodobých mobilitách jednotlivců?
- Proč se studenti a absolventi ŘVA nezúčastňují mezinárodních výměn mládeže?
- Uvítali by studenti a absolventi ŘVA zakomponování krátkodobých vzdělávacích mobilit do studijních plánů?

Vítány jsou samozřejmě nové otázky, teorie či oblasti proměnných, které z výzkumu vzejdou.

Použitá metoda

Aby byl zajištěn větší odstup od zkoumaného jevu a nestrannost pohledu autora, bylo jako metoda výzkumu vybráno kvantitativní výzkumné šetření.

Kvantitativní výzkum pracuje s číselnými údaji. Zjišťuje množství, frekvenci nebo rozsah výskytu jevů. Cílem použité metody výzkumu je třídění údajů a vysvětlení příčin existence nebo změn jevů. Přesné údaje, které jsou z výzkumu získávány, umožňují zevšeobecnování a vyslovování předpovědí o jevech.⁶⁹

Kerlinger definuje kvantitativní výzkum jako: systematické, kontrolované, empirické a kritické zkoumání hypotetických výroků o předpokládaných vztazích mezi přirozenými jevy.⁷⁰

Věcné hypotézy

Formulace hypotéz je základním principem provedení kvantitativně orientovaného výzkumu. Zmíněný vědecký předpoklad můžeme vyvodit buď z vědecké teorie nebo vzniká na základě osobní zkušenosti výzkumníka, jeho pozorování a predikce. Získaným výzkumným zjištěním potvrdíme nebo vyvrátíme teoretické poznatky i praktické zkušenosti.⁷¹ Vzhledem k tomu, že prozatím proběhlo jen velmi málo výzkumů zaměřených na poměrně nový program Erasmus+ a orientování se na dosud nezkoumanou oblast oboru Řízení volnočasových aktivit, jsou hypotézy vyvozovány převážně z individuálních zkušeností autora této práce.

Pro účely této diplomové práce byly vytvořeny následující hypotézy:

H1: Malá informovanost o krátkodobých mobilitách – výměnách mládeže programu Erasmus+ mládež má vliv na neúčast studentů a absolventů ŘVA v těchto aktivitách.

H2: Případné zařazení krátkodobých mobilit do studijního programu ŘVA má vliv na rozhodnutí studentů k účasti na těchto programech.

Výzkumný nástroj

Jako metoda sběru dat v této diplomové práci bylo zvoleno dotazníkové šetření. Jedná se o způsob kladení otázek a získávání odpovědí. Dotazník je určen především pro hromadné získávání údajů.⁷² Vzhledem k velikosti vzorku a zaměření práce, bylo dotazníkové šetření nejvhodnějším nástrojem.

⁶⁹ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000, 207 s.

⁷⁰ Kerlinger in CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2007, 272 s. S. 12.

⁷¹ GAVORA, Peter, poz. 69

⁷² GAVORA, Peter, poz. 69

Abychom vytvořili dotazník, který bude pro respondenty srozumitelný a bude mít vypovídající hodnotu, byl proveden na podzim roku 2016 předvýzkum.

Výsledný dotazník je podrobněji popsán v následujícím textu.

3 VLASTNÍ VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

3.1.1 Předvýzkum

Dotazník určený k předvýzkumu obsahující pouze otevřené otázky byl rozeslán elektronickou poštou a umístěn na soukromé stránky studentů Řízení volnočasových aktivit na sociální síti Facebook. Byl otevřen jen pro omezený počet účastníků. Náhoda tak určila 10 nejrychlejších respondentů. Pre-dotazník byl tvořen následujícími otevřenými otázkami:

- 1. Jaké máte informace o evropském vzdělávacím programu Erasmus+?*
- 2. Jaké máte informace o proběhlém evropském vzdělávacím programu Mládež v akci?*
- 3. Zúčastnil/zúčastnila jste se někdy jakéhokoliv projektu programu Erasmus+ nebo jeho předchůdců? V případě, že ano, o jaký projekt se jednalo?*
- 4. Napište prosím všechny projekty nebo akce, u kterých víte, že patří do programu Erasmus+.*
- 5. Víte, co jsou to krátkodobé mobility programu Erasmus+ mládež tzv. výměny mládeže? Pokud ano, můžete je krátce popsat?*
- 6. Víte, že jako mladý člověk, můžete vyjet na zahraniční mezinárodní projekt určený lidem ve věku 15 - 30 let, který je pro Vás plně placený z grantu Evropské unie a využívá metodiku neformálního vzdělávání? (Na projektu se setkávají dvě nebo více skupin z různých zemí a pracují na tématu, které je zajímavé.)*
- 7. Pokud byste dostal/dostala nabídku zúčastnit se tohoto projektu (viz otázka č. 6), zúčastnil/zúčastnila byste se této výměny mládeže?*
- 8. Bylo by pro Vás podstatné, aby tato výměna mládeže byla zařazena do studijního programu ŘVA (povinně volitelný předmět) a Vy byste tak za účast nebo její organizaci získal/získala kredity?*
- 9. Co potřebujete pro případné zvýšení aktivního zapojení se do programu Erasmus+?*
- 10. Pokud byste se chystal/chystala vyjet na krátkodobou výměnu mládeže 7-21 dní, měl/měla byste z něčeho strach? Pokud ano, z čeho?*

11. Pokud by Vás univerzita, instituce nebo zaměstnavatel požádal o přípravu podkladů pro žádost o finanční grant z programu Erasmus+ na vzdělávací projekt, věděl/věděla byste jak na to?

Na základě důkladného třídění odpovědí získaných z předvýzkumu, vymezeným výzkumným otázkám a hypotézám byl sestrojen výsledný dotazník sloužící jako nástroj výzkumné šetření. Dotazník obsahuje 27 položek. Zastoupeny jsou uzavřené a škálované otázky. Výsledný použitý dotazník se nachází s příloze. Všechny dotazníkové položky byly pro účely tohoto výzkumu vyhodnoceny pomocí statistických metod pro analýzu nominálních dat.

3.1.2 Výzkumný vzorek

Základní soubor toho výzkumu tvoří studenti a absolventi oboru Řízení volnočasových aktivit na Univerzitě Palackého v Olomouci v prezenční i kombinované formě studia. Jedná se o mladý obor, první studenti nastoupili v roce 2010. Základní soubor byl vygenerován z informačního portálu Univerzity Palackého STAG⁷³ a absolventského portálu Pedagogické fakulty Univerzity Palackého ABSOLVENTI.⁷⁴ Tvoří ho tak 89 aktuálních studentů oboru (46 v prezenční formě studia a 43 v kombinované formě studia) a 125 absolventů Řízení volnočasových aktivit na UP v Olomouci.

Všem studentům a absolventům byl pomocí elektronické pošty a sociálních sítí rozeslán výsledný dotazník ve formátu google docs a byl otevřen po dobu jednoho měsíce. Během této lhůty bylo získáno 90 plně vyplněných dotazníků. Výběrový soubor tak čítá 42 % základního souboru. Detailněji je výběrový soubor interpretován v následujícím textu.

3.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření

V následující kapitole jsou předkládána data získaná dotazníkovým šetřením, související grafy a slovní komentáře naměřených hodnot. Tabulka jednotlivých odpovědí, četnostní tabulky a statistické výpočty se nacházejí v příloze. Některé dotazníkové položky jsou pouze průzkumového charakteru a nebyly tak podrobeny testování statistické významnosti. Jejich vyhodnocení proběhlo pouze v rovině zachycení četnosti a slovní interpretace. Statistické metody a vzorce, používané při testování hypotéz a interpretace

⁷³ *Informační systém Univerzity Palackého* [online]. Olomouc [cit. 2016-11-07]. Dostupné z: <https://www.stag.upol.cz/portal/>

⁷⁴ *Absolventi Pdf UP* [online]. Olomouc [cit. 2016-11-07]. Dostupné z: <http://absolventpdf.upol.cz>

výsledků, byly použity dle metodické příručky Miroslava Chrásky – Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu.⁷⁵

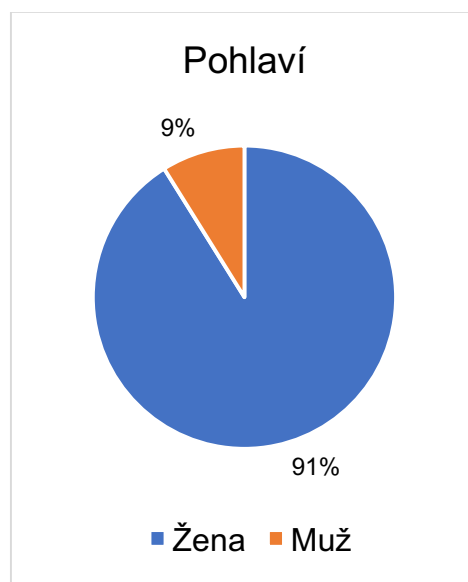
3.2.1 Interpretace výsledků – třídění prvního stupně

První fáze vyhodnocování výzkumu se zaměřuje na společné znaky jednotlivých respondentů. Vybrané položky jsou podrobovány testu dobré shody chí-kvadrát, aby byla vyloučena možnost, že četnosti, které byly získány měřením, jsou totožné s teoretickými četnostmi odpovídající dané nulové hypotéze. Zjišťuje se tedy, zda společné znaky nejsou rozděleny pouhou náhodou.⁷⁶

3.2.2 Podrobnější charakteristika souboru

Pohlaví a věk respondentů

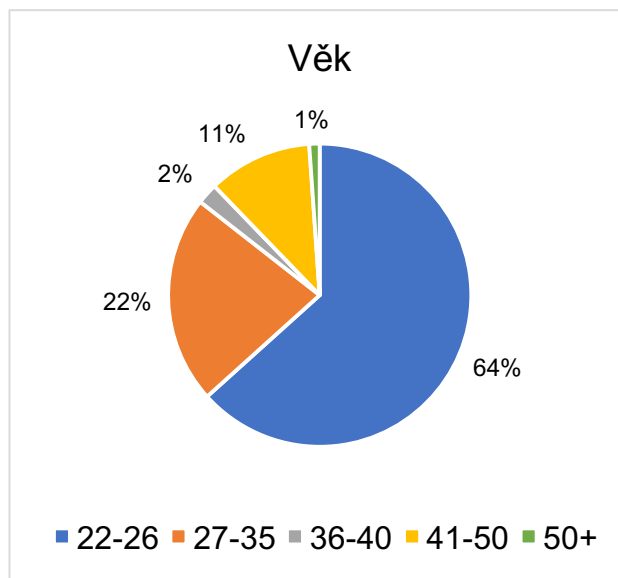
První sekce dotazníku je věnována pohlaví a věku respondentů. Výzkumu se zúčastnilo celkem 90 respondentů, z nichž bylo 82 žen a 8 mužů. Je vhodné podotknout, že toto rozdělení odpovídá poměru studujících žen a mužů oboru Řízení volnočasových aktivit, není tedy nijak překvapující. Nejvíce respondentů (57 %) je ve věku 22 – 26 let, tedy tzv. „studentském věku“. Dále 22 % 27 – 35 letých, 2 % 36 – 40 letých, 11 % 41 – 50 letých a pouze 1 % věku nad 50 let.

Graf 1 Pohlaví respondentů

⁷⁵ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada).

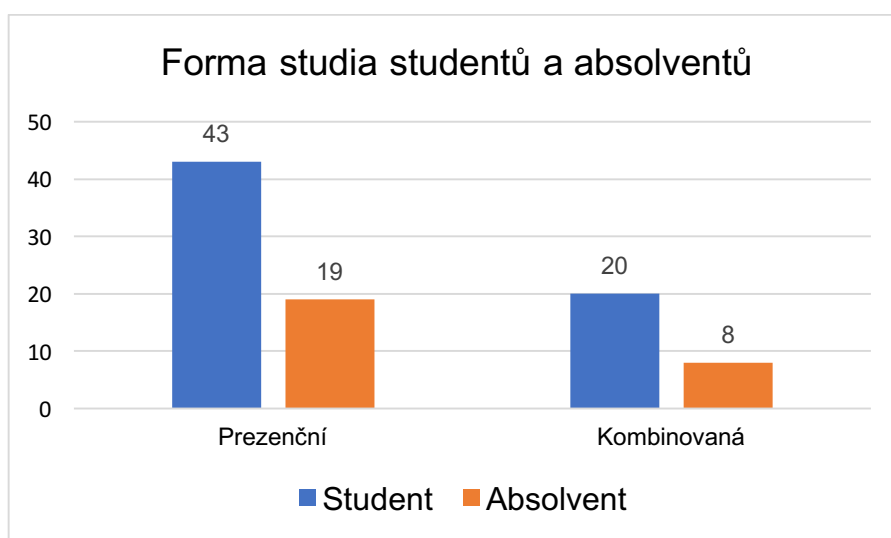
⁷⁶ CHRÁSKA, Miroslav, poz. 75.

Graf 2 Věk respondentů

Studium respondentů

Většina respondentů (70 %) jsou studenti, 30 % pak absolventi oboru. Velmi totožné rozdělení je i u formy studia – 69 % prezenční formy a 31 % kombinované formy studia. Pokud je zkoumáno rozdělení studentů a absolventů a formy studia současně, je viditelné, že se výzkumu účastnilo 43 studentů prezenčního studia, 19 absolventů prezenčního studia, 20 studentů kombinovaného studia a 8 absolventů kombinovaného studia. Velmi potěšující je hojná účast ve výzkumu studentů prezenční formy studia, dotazník vyplnilo více než 93 % základního souboru. 70 % respondentů zahájilo své studium oboru ŘVA v minulých třech letech (2014 – 2016), zbylých 30 % v letech předešlých (2010 – 2013).

Graf 3 Studium respondentů

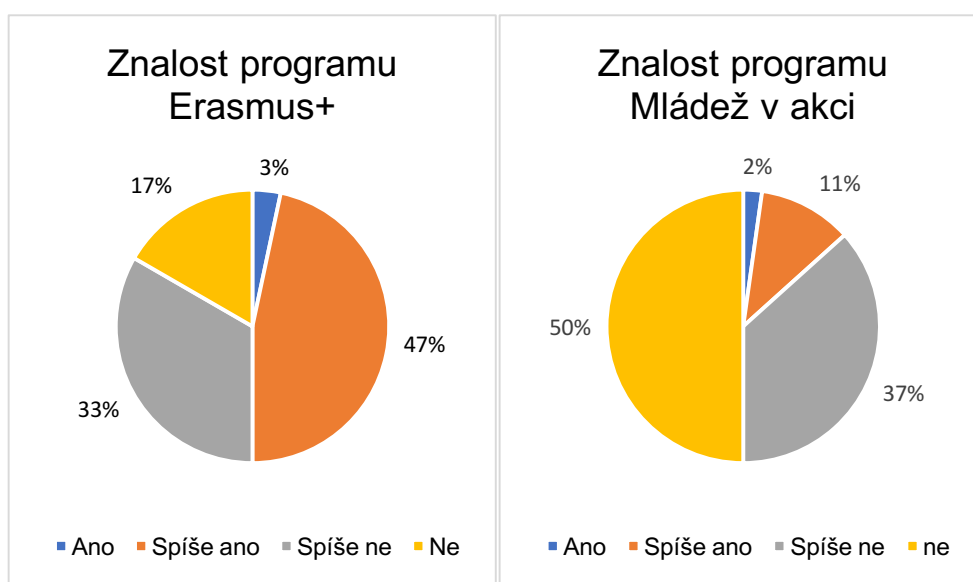
3.2.3 Vlastní dotazníkové položky

V následujícím oddílu jsou interpretovány položky, které zjišťují konkrétní názory a zkušenosti respondentů se zkoumanou problematikou programu Erasmus+ a krátkodobých mobilit mládeže. Četnosti odpovědí na tyto otázky již byly podrobeny statistickým testům dobré shody chí kvadrát.

Povědomí o evropských vzdělávacích programech

Dotazníkové položky „Znáte evropský vzdělávací program Erasmus+ (projektové období 2014 – 2020)?“ a „Znáte proběhlý evropský vzdělávací program Mládež v akci (projektové období 2007 – 2013)?“ měly za cíl zjistit, zda studenti a absolventi oboru ŘVA ví o velmi rozšířených evropských programech zaměřených na vzdělávání a mládež.

Z grafu jasně vyplývá, že polovina respondentů neví, nebo si není jistá, co to vlastně program Erasmus+ je. 47 % ze všech účastníků výzkumu uvádí, že spíše ví, co program Erasmus+ je a pouhé tři procenta si jsou v tomto ohledu jisti. Ještě o něco méně znalostí mají respondenti ohledně již proběhlého programu Mládež v akci. Polovina ze všech odpovídajících vůbec program nezná, 37 % spíše o programu Mládež v akci neví a pouhých 13 % si myslí, že spíše program znají nebo jsi jsou úplně jisti, kam program zařadit.

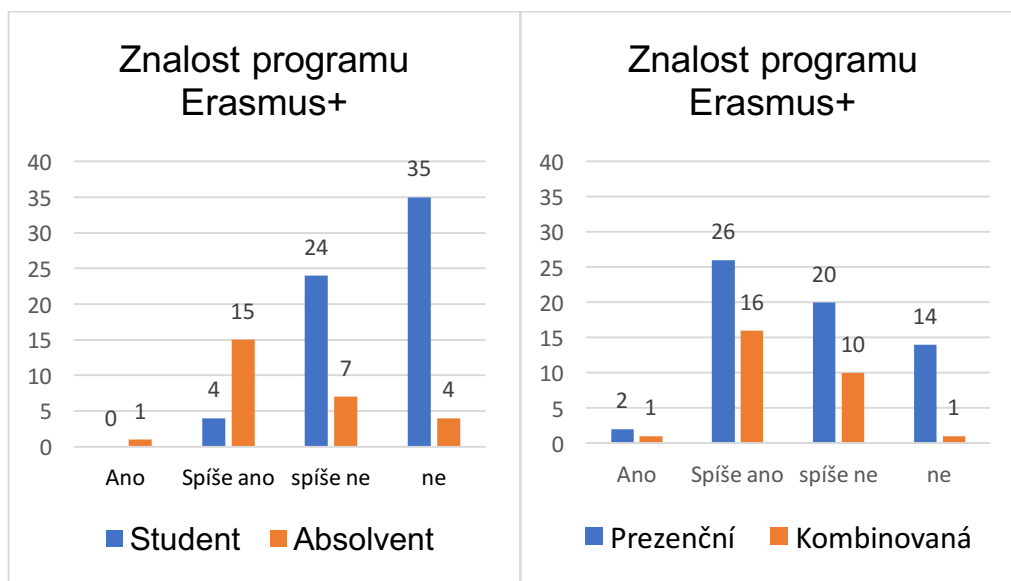

Graf 4 Znalost programu Erasmus+

Graf 5 Znalost programu mládež v akci

Test dobré shody chí-kvadrát se nachází v příloze.

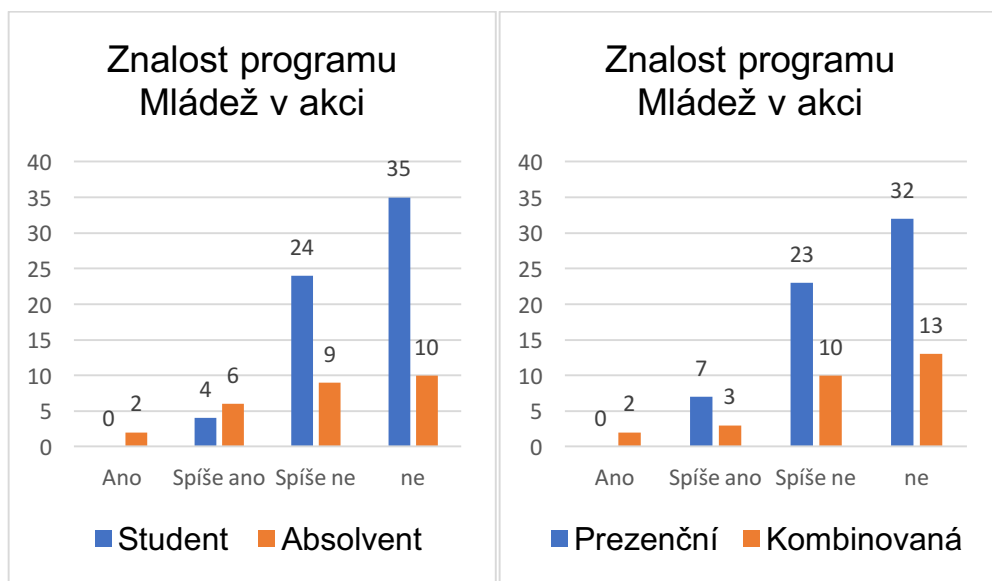
Při důkladnějším zkoumání bylo zjištěno, že nejmenší povědomí o programu Erasmus+ mají současní studenti, téměř 94 % neví nebo si nejsou jisti, co program Erasmus+ je. Naprosto totožně tomu tak je i u programu Mládež v akci. Absolventi a studenti kombinované formy studia mají o programu Erasmus+ povědomí větší, méně už jsi jsou ale jisti programem Mládež v akci. 82 % studentů kombinované formy studia uvádí, že program Mládež v akci neznají nebo spíše neznají. U absolventů jsou četností odpovědí na otázku týkající se Mládeže v akci tak obdobné, že je lze přisuzovat náhodě.

Graf 6 Znalost programu Erasmus+ studentů a absolventů

Graf 7 Znalost programu Erasmus+ versus forma studia

Test dobré shody chí-kvadrát se nachází v příloze.

Graf 8 Znalost programu Mládež v akci studentů a absolventů

Graf 9 Znalost programu Mládež v akci versus forma studia

Test dobré schody chí kvadrát se nachází v příloze.

Účast na evropském vzdělávacím programu

Další otázka zjišťovala, zda se respondenti někdy účastnili jakéhokoliv projektu programu Erasmus+ nebo Mládež v akci. Odpovědi byly dle očekávání velmi jasně vychýleny k záporné straně „ne, nezúčastnil(a) jsem se“. Takto reagovalo necelých 97 % respondentů. Pouze tři respondenti odpověděli „ano“, tito odpovídající svou odpověď i doplnili. U jedné studentky se jednalo o studijní pobyt v zahraničí, ve druhém případě o výměnu mládeže a třetí respondent se účastnil programu z projektu Mládež v akci, který dále nespécifikoval.

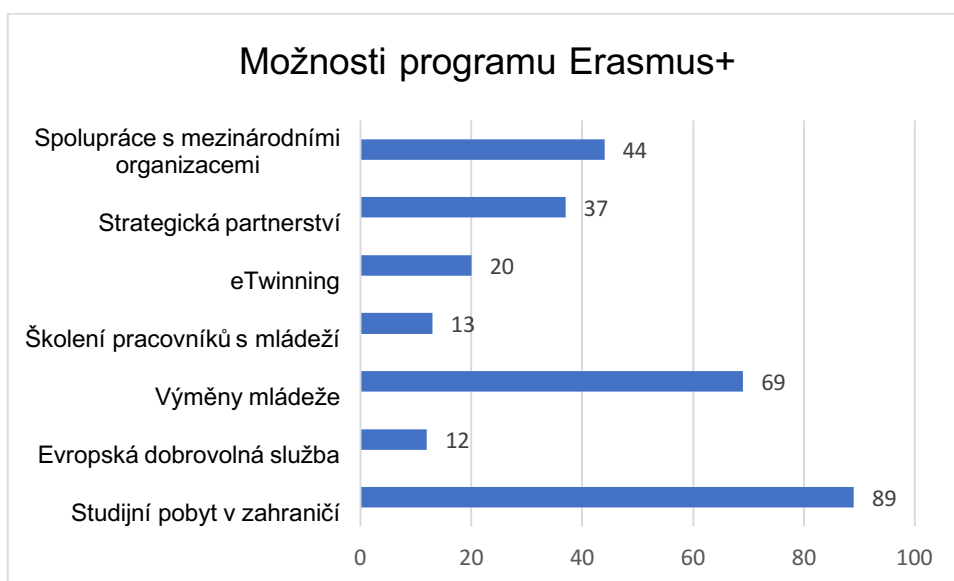

Graf 10 Účast na programech

Test dobré shody chí kvadrát se nachází v příloze.

Možnosti programu Erasmus+

V následující otázce respondenti vybírali ze sedmi možností a určovali, které z projektů do programu Erasmus+ patří, přičemž všechny odpovědi byly správné. Z grafu je zřejmé, že téměř všichni respondenti označují jako možnost programu Erasmus+ studijní pobyt v zahraničí pro vysokoškolské studenty nebo pedagogiky, toto zjištění naprosto koresponduje z očekávání výzkumu. Překvapující ovšem je, že 77 % odpovídajících označilo i krátkodobé mobility tzv. výměny mládeže, přičemž následující otázky toho povědomí zcela nepotvrzují. Necelých 50 % respondentů ví, že do programu spadají spolupráce s mezinárodními organizacemi, 41 % označilo strategická partnerství, 22 % internetovou Komunitu evropských škol eTwinning, 14 % školení pracovníků s mládeží a pouhých 13 % Evropskou dobrovolnou službu (EVS).

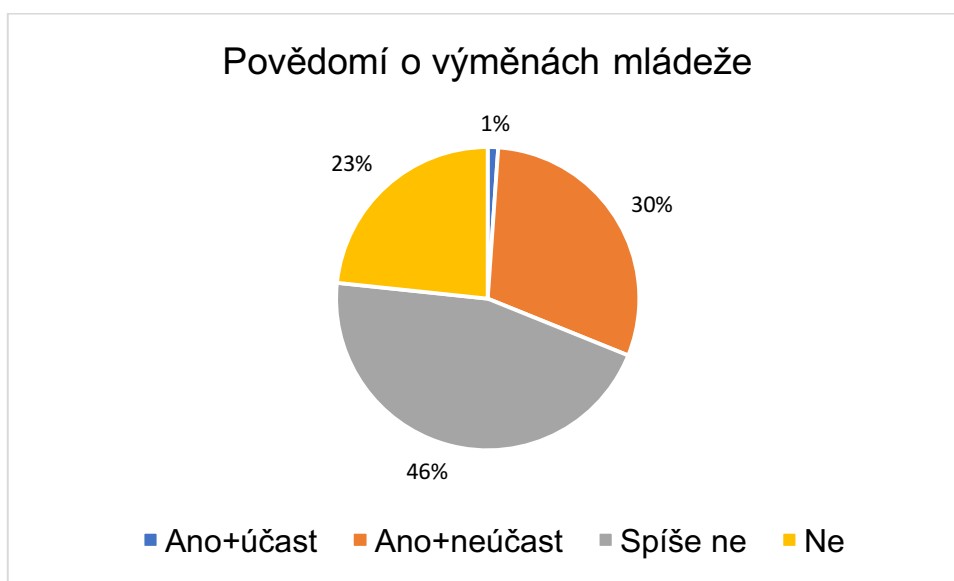

Graf 11 Možnosti programu Erasmus+

Test dobré shody chí kvadrát se nachází v příloze.

Povědomí o výměnách mládeže

Další položka dotazníku už se přímo zaměřovala na krátkodobé mobility pro mládež – výměny mládeže. Na otázku „Víte, co jsou to krátkodobé mobility programu Erasmus+ mládež tzv. výměny mládeže?“ respondenti mohli vybírat ze čtyř odpovědí: „Ano, takového projektu jsem se zúčastnil/zúčastnila.“, „Ano, vím, o co jde, ale takového projektu jsem se nezúčastnil/nezúčastnila.“, „Ne, nevím přesně, ale někdy už jsem o takovém projektu slyšel/slyšela.“ nebo „Ne, nevím.“ Tak, jak je zřejmé už z jedné z předchozích otázek, výměny mládeže se zúčastnila pouze jedna studentka. 30 % respondentů o výměnách mládeže ví, ale nikdy se jich nezúčastnilo, 46 % účastníků výzkumu neví, co výměny mládeže jsou, ale mají pocit, že o nich někdy slyšeli a 23 % zúčastněných žádné povědomí o výměnách mládeže nemá.

Graf 12 Povědomí o výměnách mládeže

Test dobré shody chí kvadrát se nachází v příloze.

Povědomí o možnosti výjezdu a případná účast

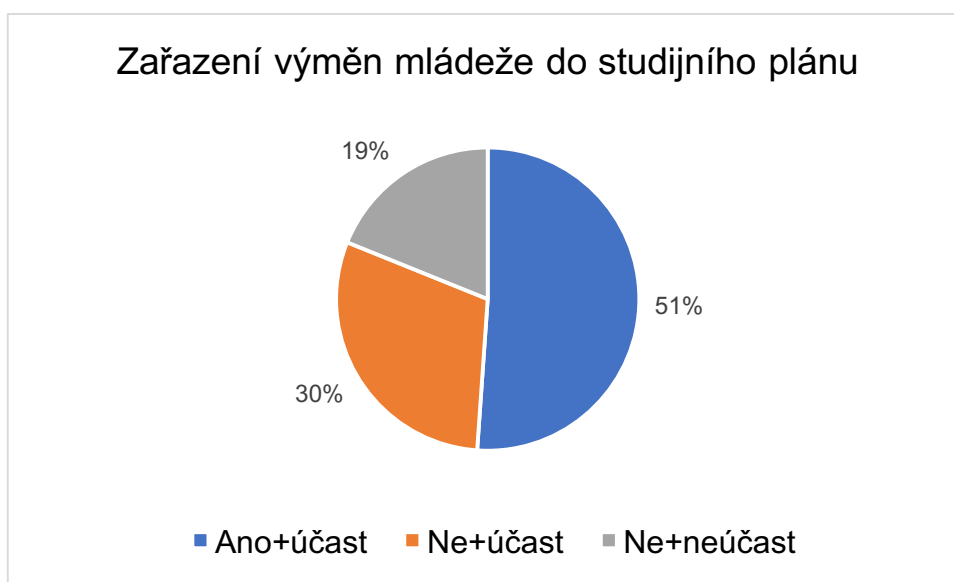
Odpovědi na otázku: „Víte, že jako mladý člověk můžete vyjet na zahraniční mezinárodní projekt určený lidem ve věku 15 - 30 let, který je pro Vás plně placený z grantu Evropské unie a využívá metodiku neformálního vzdělávání? Na projektu se setkávají dvě nebo více skupin z různých zemí a pracují na tématu, které je zajímavé.“ a „Pokud byste dostal/dostala k účasti na tomto projektu (viz předchozí otázka), měl/měla byste zájem se této výměny mládeže zúčastnit?“ byly velmi vyrovnané a u žádné z nich nebyla hodnota testové kritéria větší než kritická hodnota, proto mohou být výsledky vysvětlovány na základě náhody.

Velmi zajímavé je ale porovnání této otázky s otázkou předchozí, neboť téměř 33 % respondentů, kteří uváděli, že výměny mládeže znají, v následující odpovědi volili možnost „Ne, o těchto projektech nevím.“ Lze tedy předpokládat, že i tyto odpovídající bychom mohli zařadit do skupiny s menším nebo klamným povědomím o krátkodobých mobilitách programu Erasmus+ mládež.

Zařazení výměn mládeže do studijního plánu ŘVA

Následující otázka zjišťovala, zda by studenti a absolventi oboru ŘVA uvítali zapojení výměn mládeže do jejich studijního plánu. Přímo se tak dotýkala hypotézy H2: Případné zařazení krátkodobých mobilit do studijního programu ŘVA má vliv na rozhodnutí

studentů a absolventů k účasti na těchto programech. Respondenti měli možnost vybírat ze tří odpovědí. Více než polovina z odpovídajících (51 %), by se účastnila nějaké výměny mládeže právě jen v případě, že by byly zařazeny do studijního plánu ŘVA, dalších 30 % účastníků by se rádo zúčastnilo výměn mládeže i v případě, že by do studijního plánu zařazeny nebyly a zbylých 19 % by nechtělo vyjet na výměnu mládeže v žádném případě, nepomohlo by ani jejich zařazení do studijního plánu. Výrazné změny v odpovědích nenastaly, ani pokud jsme zkoumali absolventy, studenty, prezenční formu studia a kombinovanou formu studia zvlášť.

Graf 13 Zařazení výměn mládeže do studijního plánu ŘVA

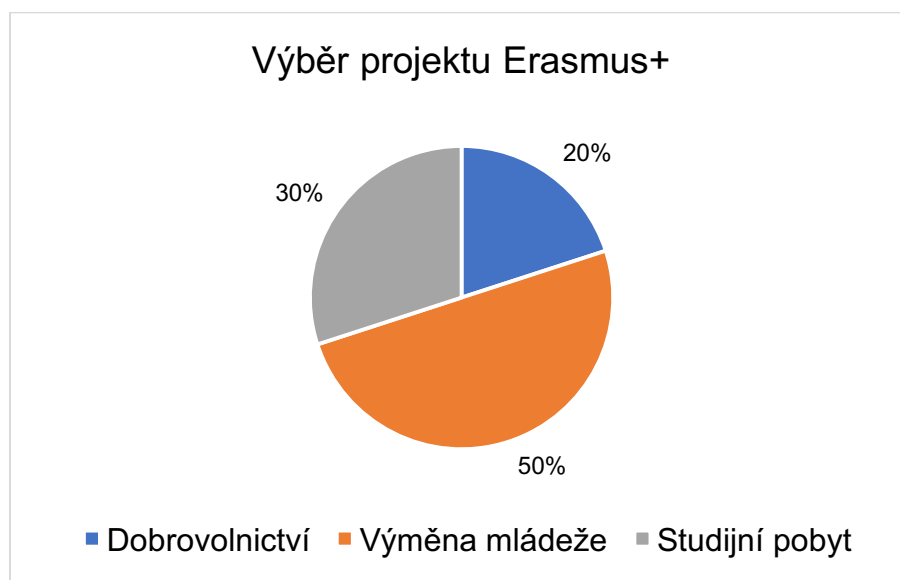
Test dobré shody chí kvadrát se nachází v příloze.

Výběr projektu Erasmus+

V další otázce byly nabídnuty respondentům tři možnosti projektů mobility programu Erasmus+ v různých délkách, jednalo se o „Studijní pobyt na zahraniční vysokoškolské instituci v délce od 3 do 12 měsíců.“, „Dobrovolnická činnosti v neziskové organizaci v Evropské unii od 2 do 12 měsíců.“ a „Setkání dvou a více zahraničních skupin mladých lidí, kteří pracují na společném tématu, využívající neformálních metod učení. Doba trvání od 5 do 21 dní.“ Cílem této položky bylo zjistit, zda respondenti upřednostňují spíše krátkodobější nebo spíše delší zahraniční mobility.

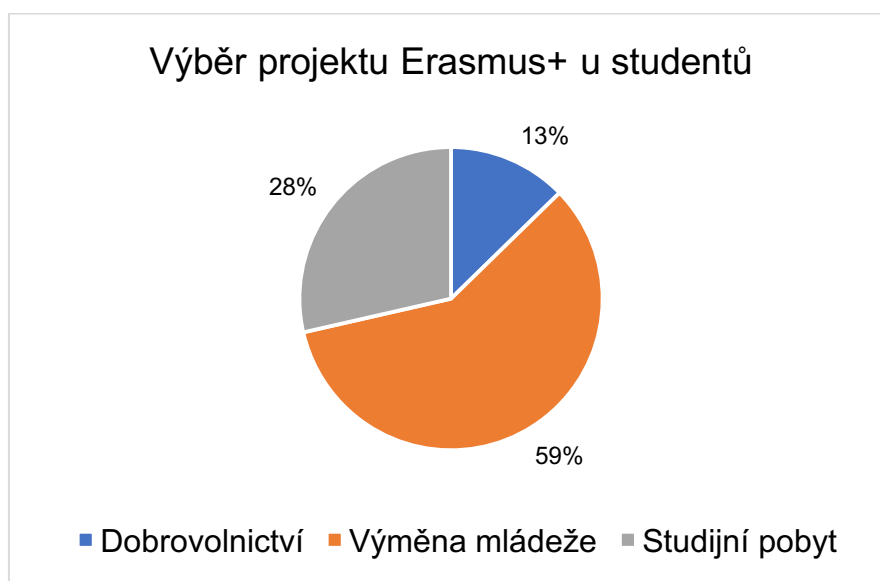
Celých 50 % účastníků výzkumu by volilo nejkratší možnost z výběru, tedy setkání dvou a více zahraničních skupin mladých lidí v délce 5 až 21 dní tzv. výměnu mládeže, 30 % respondentů by zvolilo nejvíce rozšířenou možnost studijního pobytu a 20 % odpovídalo, že by vyjeli na tzv. dobrovolnickou činnost v neziskové organizaci.

Je-li zkoumán pouze výběr současných studentů ŘVA, nalezneme zde také náklon převážně k výměnám mládeže. Zmiňovaný druh mobility by zvolilo 59 % studentů. 28 % odpovídajících by zaujal studijní pobyt v zahraničí a pouhých 13 % by volilo dobrovolnickou činnost. U absolventů a studentů kombinované formy studia byly rozdíly v četnostech odpovědí tak malé, že je lze vysvětlovat na základě náhody.

Graf 14 Výběr projektu Erasmus+

Test dobré shody chí kvadrát se nachází v příloze.

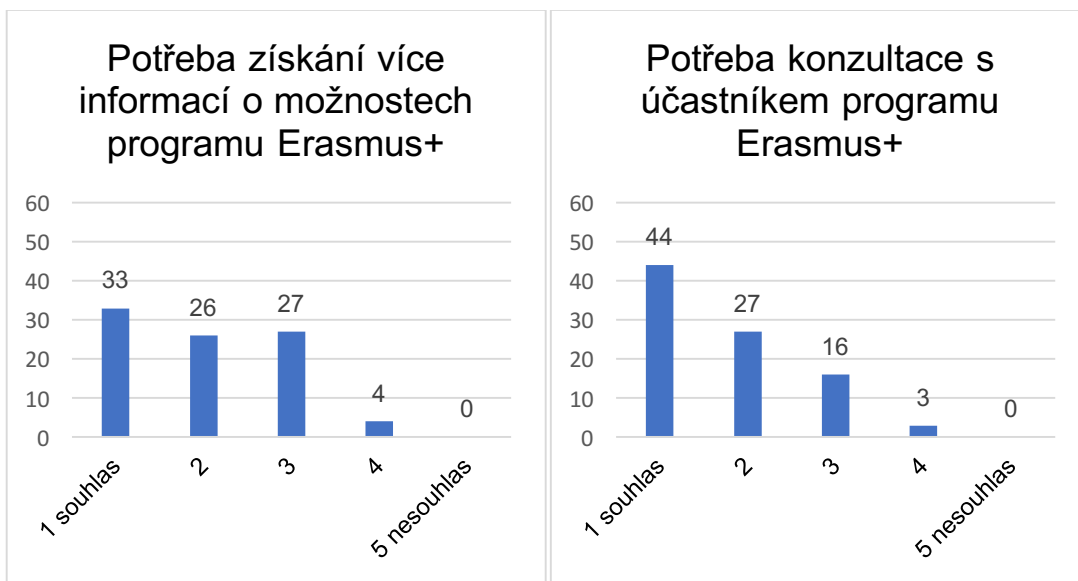
Graf 15 Výběr projektu Erasmus+ u studentů

Test dobré shody chí kvadrát se nachází v příloze.

Podpora zapojení se do programu Erasmus+

Série škálových otázek nabízela respondentům možnosti, které by jim mohly pomoci k zvýšení zapojení se do programu Erasmus+. Jednalo se o získání více informací o možnostech programu Erasmus+, potřebu konzultace s někým, kdo se programů Erasmus+ účastní, podporu ze strany univerzity nebo jiné instituce a potřeba lepších jazykových dovedností. Pátá otázka byla spíše kontrolního charakteru, dotazovala se opět na možnou účast na projektech programu Erasmus+.

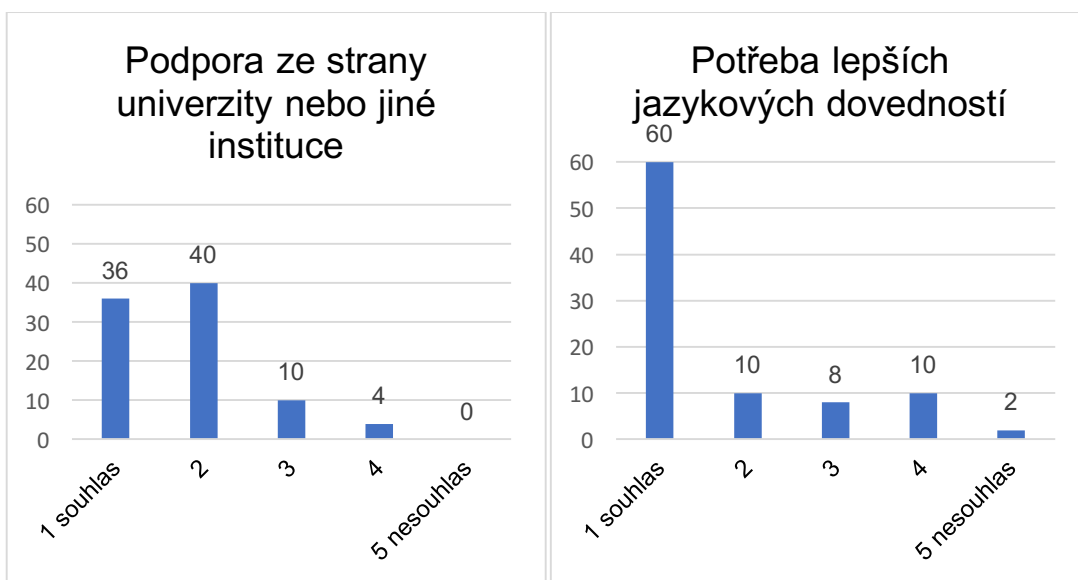
Z grafů vyplývá, že by většina respondentů uvítala všechny z nabízených možností podpory. Do pozitivních odpovědí jsou zařazovány škály 1 – souhlas a 2 – spíše souhlas. Necelých 78 % odpovídajících potřebuje získat více informací o možnostech programu Erasmus+, o procento více (79 %) volí možnost konzultace s někým, kdo se projektů programu Erasmus+ účastní, 84 % by chtělo, aby mobilitu podpořila jejich univerzita nebo jiná instituce a 78 % uvádí, že by si nevystačili se svými jazykovými dovednostmi. Pátá položka se s malým rozdílem shoduje s předcházející otázkou zaměřující se na účast či neúčast na projektech programu Erasmus+, 17 % odpovídajících by se v žádném případě nechtělo účastnit nebo by se spíše nechtělo účastnit těchto projektů.

Graf 16 Potřeba informací

Graf 17 Potřeba konzultace

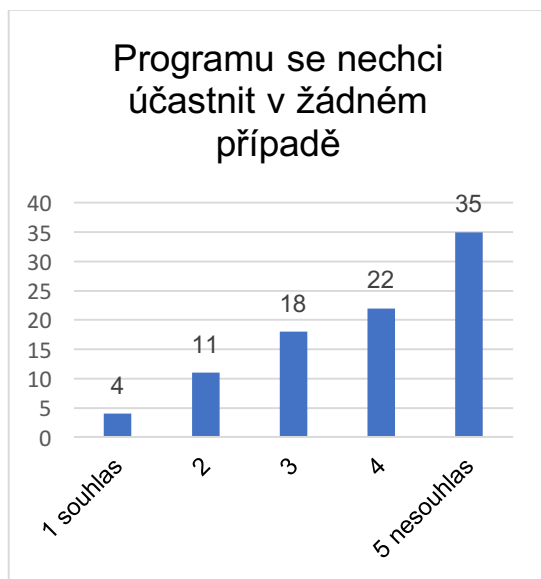
Test dobré shody chí-kvadrát se nachází v příloze.

Graf 18 Potřeba podpory

Graf 19 Potřeba lepších jazykových dovedností

Test dobré shody chí-kvadrát se nachází v příloze.

Graf 20 Neúčast na programu

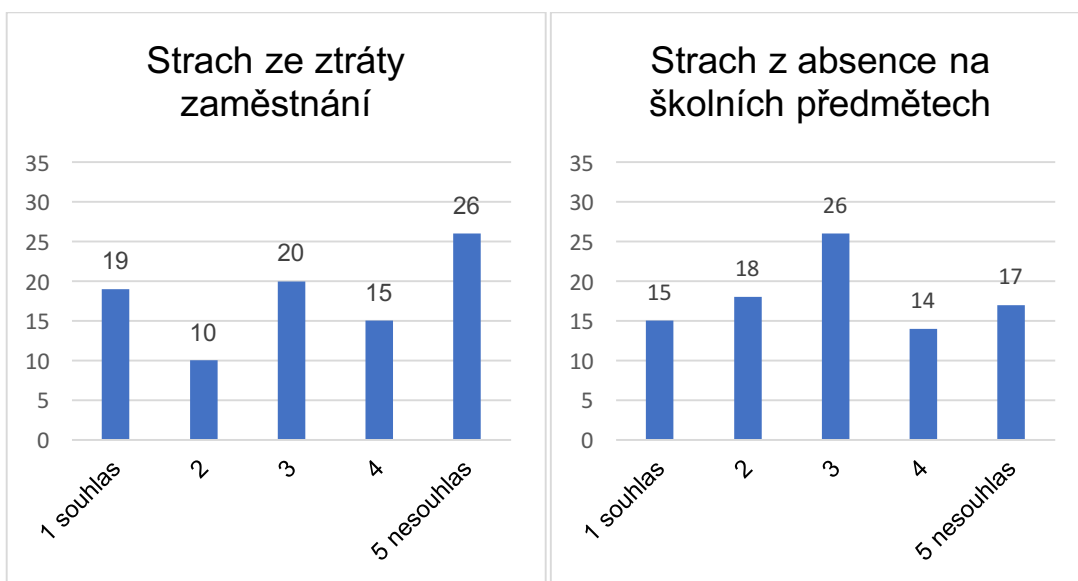
Test dobré shody chí-kvadrát se nachází v příloze.

Strach spojený s výjezdem na krátkodobou výměnu mládeže

Druhá série škálových otázek se zaměřovala cíleně na krátkodobé mobility tzv. výměny mládeže. Zjišťovala, z čeho mají respondenti největší strach a proč se tedy ve větší míře projektů neúčastní.

Výzkum neodhalil výrazný společný faktor, ze kterého by měli respondenti strach a ztěžoval by jim tak účast na krátkodobých mobilitách. Četnosti odpovědí byly převážně velmi vyrovnané a ve většině případů nedosahovaly kritických hodnot, proto je možné je vysvětlovat na základě náhody.

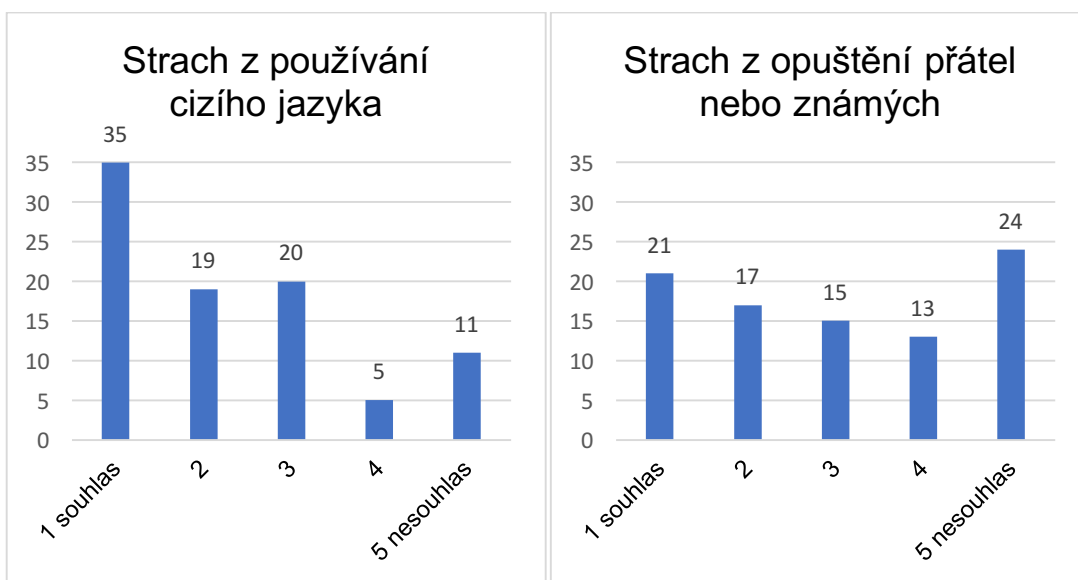
Jedním z výraznějších faktorů, které vedou k neúčasti je strach z používání cizího jazyka. Celkem 60 % dotazovaných uvádí, že by mělo strach z používání cizího jazyka, pouze 19 % odpovídajících uvádí, že by z cizího jazyka strach nemělo nebo spíše nemělo a 22 % se nepřiklání ani k jedné z možností, stojí někde mezi. Tyto odpovědi tak korespondují s předcházejícím dotazem týkající se potřeby mít lepší jazykové vybavenosti.

Graf 21 Strach ze ztráty zaměstnání

Graf 22 Strach z absence na předmětech

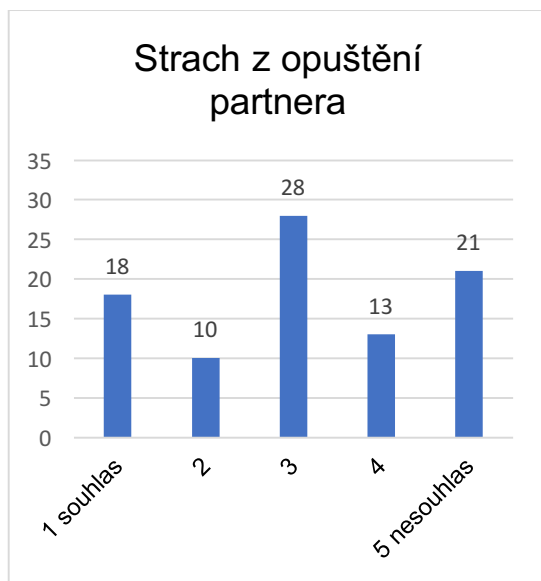
Test dobré shody chí-kvadrát se nachází v příloze.

Graf 23 Strach z používání cizího jazyka

Graf 24 Strach z opuštění přátel nebo známých

Test dobré shody chí-kvadrát se nachází v příloze.

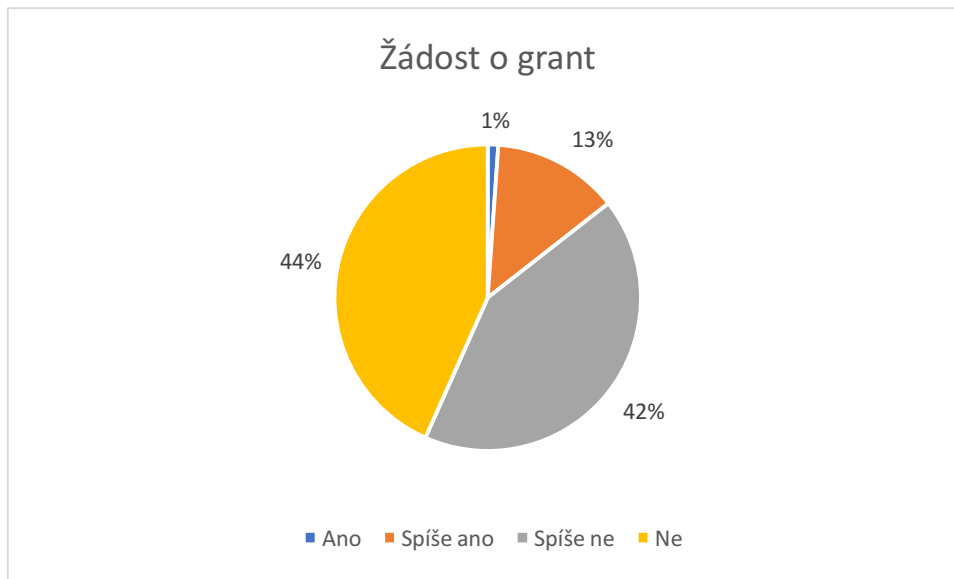

Graf 25 Strach z opuštění partnera

Test dobré shody chí-kvadrát se nachází v příloze.

Žádost o grant

Poslední položka dotazníku zjišťovala, zda by respondenti uměli zažádat o grant z programu Erasmus+ na jakýkoliv vzdělávací projekt. Dle očekávání celých 86 % uvádí, že by nevědělo nebo spíše nevědělo, jak o grant žádat. Odpověď „Spíše ano, ostatní informace bych si dohledal/dohledala v příslušných příručkách, které dobře znám.“ zvolilo 13 % účastníků a pouhé 1 % by si s žádostí o grant vědělo rady.

Graf 26 Žádost o grant

Test dobré shody chí-kvadrát se nachází v příloze.

3.2.4 Interpretace výsledků – třídění druhého stupně

V druhé části vyhodnocování dotazníkového šetření je testováno, zda existuje souvislost mezi dvěma jevy. Jsou hledáni respondenti, kteří mají společné dva sledované znaky.

K interpretaci výsledků – třídění druhého stupně je používána statistická metoda testu nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulky.

Povědomí versus účast na výměnách mládeže

Pomocí třídění druhého stupně je zkoumána platnost hypotézy H1: Malá informovanost o krátkodobých mobilitách – výměnách mládeže programu Erasmus+ má vliv na neúčast studentů a absolventů ŘVA v těchto aktivitách. Platnost hypotézy č. 1 je ověřována pomocí kontingenční tabulky a sledován je vztah mezi povědomím o možnosti vyjet na krátkodobé mobility – výměny mládeže a případnou účastí na tomto druhu projektu u všech respondentů dohromady, studentů, absolventů, prezenční formy studia i kombinované formy studia zvlášť. Test nezávislosti chí-kvadrát se nachází v příloze.

Vypočítaná hodnota u všech respondentů dohromady, studentů prezenční formy studia a aktuálních studentů ŘVA je vyšší než kritická hodnota, přijímáme tedy alternativní hypotézu. Mezi povědomím o možnosti výjezdu na krátkodobé mobility – výměny mládeže programu Erasmus+ a účastí na těchto programech byla prokázána statisticky významná souvislost. Je nutné podotknout, že zájem o účast na výměnách mládeže by nastal u respondentů, kteří v současnosti o krátkodobých mobilitách nemají

žádné povědomí. Respondenti, kteří výměny mládeže znají, se spíše přiklánějí k volbě se těchto projektů neúčastnit.

Kontingenční tabulka byla vytvořena i pro otázku „Víte, co jsou to krátkodobé mobility programu Erasmus+ mládež tzv. výměny mládeže?“ v porovnání s případnou účastí na těchto projektech. Vypočítané hodnoty pro všechny respondenty dohromady, pro studenty, absolventy, studenty prezenční formy studia i studenty kombinované formy studia zvlášť byly menší než kritické hodnoty, proto přijímáme hypotézu nulovou. Mezi povědomím o krátkodobých mobilitách programu Erasmus+ mládež a případnou účastí na těchto projektech není statisticky významná souvislost.

Povědomí o krátkodobých mobilitách u studentů versus absolventů

V průběhu výzkumu vzešla otázka, zda má vliv na povědomí o krátkodobých mobilitách programu Erasmus+ mládež to, zda respondent už dostudoval obor Řízení volnočasových aktivit nebo zda ho v současnosti ještě studuje. Proto byl i tento vztah podroben statistickým výpočtům.

Vypočítané hodnoty byly menší než hodnoty kritické, proto přijímáme nulovou hypotézu. Mezi povědomím o krátkodobých mobilitách programu Erasmus+ mládež a dostudováním oboru Řízení volnočasových aktivit není statisticky významná souvislost.

3.3 Výsledky testování hypotéz

Statistickým vyhodnocením a interpretací dotazníkových položek v předchozích kapitolách se dochází k rozhodnutí, zda je možné přijmout vymezené hypotézy.

H1: Malá informovanost o krátkodobých mobilitách – výměnách mládeže programu Erasmus+ má vliv na neúčast studentů a absolventů ŘVA v těchto aktivitách.

Tříděním druhého stupně a porovnáváním otázky „Víte, co jsou to krátkodobé mobility programu Erasmus+ mládež tzv. výměny mládeže?“ a otázky „Pokud byste dostal/dostala k účasti na tomto projektu, měl/měla byste zájem se této výměny mládeže zúčastnit?“ byl vyvozen závěr, že malá informovanost o krátkodobých mobilitách – výměnách mládeže má vliv na neúčast v těchto aktivitách a to zejména u studentů a absolventů prezenční formy studia a aktuálních studentů.

H2: Případné zařazení krátkodobých mobilit do studijního programu ŘVA má vliv na rozhodnutí studentů k účasti na těchto programech.

Interpretací otázky „Bylo by pro Vás podstatné, aby tato výměna mládeže byla zařazena do studijního programu ŘVA (povinně volitelný předmět) a Vy byste tak za účast nebo její organizaci získal/získala kredity?“ je rozhodnuto o přijetí H2. Není možné ji potvrdit pouze u studentů a absolventů kombinované formy studia.

3.4 SHRNUÍ A DISKUSE

Nadcházející kapitola diplomové práce je věnována shrnutí výsledků proběhlého dotazníkového šetření. Na počátku výzkumu byly stanoveny výzkumné otázky, na které budou v následující části najity odpovědi a vyvozeny závěry.

Jaké mají studenti ŘVA povědomí o novém evropském programu Erasmus+?

Dotazovaní studenti a absolventi oboru Řízení volnočasových aktivit mají velmi malé povědomí o evropském vzdělávacím programu Erasmus+. Toto zjištění vychází jak z přímého dotazování na informace ohledně zkoumaných programech, tak z nepřímého dotazování na obsah a jednotlivé projekty programu Erasmus+, kdy bylo účastníkům šetření předloženo sedm aktivit programu, z nichž měli rozhodovat, zda patří pod zastřešení Erasmus+. Bylo zjištěno, že si respondenti celkový rozsah Erasmus+ neuvědomují, i když došlo k překvapivému faktu, že 77 % označilo v jedné z otázek za správnou odpověď krátkodobé mobility mládeže. S ohledem na předchozí výsledky je možné nabídnout interpretaci, že respondenti volili tuto možnost z důvodu povědomí o hlavním tématu a názvu celého výzkumného šetření, které jim tak bylo nápovědou.

Je tak potvrzena teorie, která vedla ke vzniku této diplomové práce. Posluchači oboru ŘVA nejsou dostatečně informováni o nových a aktuálních evropských programech a právě z tohoto důvodu nemají potřebu a motivaci se projektům věnovat. Téměř totožné výsledky se objevovaly i u již proběhlého programu Mládež v akci. Je zřejmé, že úplně nejmenší povědomí o programech mají současní studenti, proto je v závěru této práce navrhnout koncept zařazení předmětů týkající se aktivit a aktualit v oblastech evropských vzdělávacích projektů.

K malému povědomí o programech jistě přispívá i fakt, že drtivá většina respondentů (97 %) nikdy žádný program Erasmus+ nebo Mládež v akci neabsolvovala. S otázkou informovanosti souvisí i reakce na dotaz zabývající se žádostí o grantovou podporu Erasmus+. Pouhých 14 % by bylo schopno žádost o grant podat. Vzhledem k současné situaci, kdy velké procento projektů a programů pro všechny věkové kategorie

zejména v oblasti volného času staví na finanční podpoře z Evropské Unie, je tento malý počet informovaných respondentů vhodný minimálně k zamyšlení.

Jaké mají studenti a absolventi ŘVA povědomí o Klíčové akci 1 programu Erasmus+ mládež a jejích krátkodobých mobilitách jednotlivců?

Průzkum ukázal, že pouze necelá třetina studentů a absolventů ŘVA ví, co jsou to krátkodobé mobility jednotlivců – výměny mládeže. Téměř polovina odpovídajících (46 %) uváděla, že už o výměnách mládeže někdy slyšela. Bohužel po důkladnějším prozkoumání odpovědí na jednotlivé otázky bylo zjištěno, že ačkoliv zúčastnění odpovídají na otázku týkající se výměn mládeže kladně, v další otázce tento fakt nevědomky vyvrací. Na otázku, která charakterizuje výměny mládeže „Víte, že jako mladý člověk můžete vyjet na zahraniční mezinárodní projekt určený lidem ve věku 15 - 30 let, který je pro Vás plně placený z grantu Evropské unie a využívá metodiku neformálního vzdělávání?“, odpovídali „Ne, o této možnosti nevím.“ všichni ti, kteří označují krátkodobé mobility jednotlivců za známé.

Proč se studenti ŘVA nezúčastňují mezinárodních výměn mládeže?

Zkoumáním problematiky toho, co by vedlo k větší aktivitě studentů a absolventů ŘVA na projektech mezinárodních výměn mládeže a strachu, který by během případné účasti pociťovali, byla vyhodnocována výzkumná otázka zabývající se neúčastí. Nejvýznamnějším faktorem je v tomto směru otázka jazykové vybavenosti a používání cizího jazyka. Respondenti uvádí, že by si potřebovali být více jisti v používání cizího jazyka a zároveň uvádí nemateřský jazyk jako faktor, ze kterého by měli strach. Je nutné podotknout, že pokud jsou srovnány tyto výsledky s národními výzkumy, objeví se zajímavá situace, kdy naši respondenti mají z cizího jazyku strach a naopak účastníci národních výzkumů uvádí právě jazykovou vybavenost jako faktor, který byl motivační a vedl k účasti na programu. Následně také přiznávají, že jazyková vybavenost byla na projektu zlepšena. Pokud by byla snaha tuto bariéru odstranit nebo alespoň zmenšit, bylo by vhodné zařadit do studijního plánu oboru Řízení volnočasových aktivit jazykové kurzy, které tam v současnosti chybějí. Je pravděpodobné, že by toto opatření vedlo ke zlepšení nejen v účasti na mezinárodních projektech.

Naopak podobnosti s národními výzkumy jsou objeveny u otázek potřeby větší informovanosti o vzdělávacích programech a potřeby konzultace s někým, kdo se programů účastní nebo se v této oblasti pohybuje.

Uvítali by studenti ŘVA zakomponování krátkodobých vzdělávacích mobilit do studijních plánů?

Vyhodnocením dotazníkového šetření je přijmuta teorie, že zapojení krátkodobých vzdělávacích mobilit – výměn mládeže do studijního plánu oboru Řízení volnočasových aktivit by vedlo k větší účasti studentů na těchto projektech. Do projektů by se zapojovala velká část respondentů, která o výměnách mládeže doposud nevěděla. Více než polovina respondentů účast na výměně mládeže volila jen v případě, že by byla zařazena do studijního plánu. Lze předpokládat, že 30 % těch, kteří by se výměny chtěli účastnit v každém případě, by možnost získání kreditů za tuto aktivitu uvítali také.

Nepřímo se i otázky zařazení do studijního plánu dotýká i otázka výběru projektu Erasmus+. Na většině univerzit v České republice a tedy stejně tak na Univerzitě Palackého v Olomouci dochází k uznávání předmětů a kreditů získaných během studijního pobytu v zahraničí. O účasti na těchto výjezdech by ale uvažovalo pouze 30 % studentů a absolventů oboru ŘVA. Celá polovina by pak zvolila spíše krátkodobou mobilitu jednotlivců programu Erasmus+ mládež výměnu mládeže. Vystává tedy otázka, zda by nebylo žádoucí přijmout možnost uznávání nabytých zkušeností a dovedností i z těchto neformálních setkání například formou kreditového systému. Mimo jiného celkem 84 % respondentů uvádí, že by je k účasti na programech Erasmus+ motivovala právě podpora vlastní univerzity nebo instituce. Informativní předmět zařazený do studijního plánu a studijní kredity by touto podporou být mohly.

3.5 Podpora vzdělávací mobility EU ve studijním plánu ŘVA

V konečné fázi této diplomové práce je věnován prostor návrhu řešení, které by dle proběhlého výzkumu mohlo přispět k podpoře vzdělávacích mobilit programu Erasmus+ u studentů Řízení volnočasových aktivit Univerzity Palackého v Olomouci a to nejen u krátkodobých projektů.

V první řadě by bylo vhodné zavést povinný předmět či kurz cizího jazyka – zejména angličtiny. Toto opatření by alespoň z části eliminovalo strach potenciálních účastníků mezinárodních projektů z používání cizího jazyka, tedy nejvýraznější faktor zabraňující účasti na projektech, který byl zjištěn ve výzkumu. Velmi přínosný by byl i předmět „**Konverzace v anglickém jazyce**“, který bývá veden méně formálně a pomohl by studentům překonat ostych z nemateřského jazyka.

Dalším bodem by bylo zařazení předmětu, který by se věnoval aktuálním otázkám vzdělávací politiky Evropské unie. V následujícím odstavci je předložen návrh povinně volitelného předmětu, který by se věnoval jak obecným otázkám vzdělávací politiky a vzdělávacím mobilitám Evropské unie, tak s ohledem na studovaný obor zejména vzdělávacím aktivitám programu Erasmus+ mládež. Variabilní sylabus v budoucnu musí reagovat na aktuální projektová a programová období, výzvy a evropské vzdělávací cíle.

Navrhovaný předmět **„Evropská vzdělávací politika a mobilita pro pedagogicky volného času“** má za cíl seznámit studenty s evropskými procesy, strategiemi a dokumenty v oblasti vzdělávání, prohloubit znalosti v oblasti vývoje, proměn a trendů v evropských vzdělávacích systémech a programech. Pozornost je věnována zejména aktuálním vzdělávacím programům a jejich projektech v oblasti mobility.

Obsahem tohoto návrhu povinně volitelného předmětu jsou zejména:

- Teorie evropské vzdělávací politiky a vzdělávací politiky EU;
- instituce a organizace EU působící v oblasti vzdělávací politiky;
- dokumenty EU ve vzdělávací politice;
- programy EU na podporu vzdělávání a vzdělávací mobility;
- programy EU zaměřující se na neformální vzdělávání a pracovníky s mládeží;
- databáze evropských vzdělávacích programů a grantové výzvy EU.

Velmi vhodné bude zařazení přednášek či seminářů s kvalifikovanými lektory z institucí působících v oblasti vzdělávacích programů EU (Domu zahraniční spolupráce aj.) a účastníků nebo organizátorů již proběhlých mezinárodních vzdělávacích projektů a programů.

Dalším návrhem je předmět **„Mezinárodní vzdělávací programy v praxi“**, který se zabývá otázkami grantových výzev a podporuje studenty v přípravě vlastních projektů. Variabilita tohoto předmětu umožňuje posluchačům být účastníkem nebo realizátorem vzdělávacích projektů EU. S ohledem na výsledky výzkumu a aktuální programové období zejména krátkodobých vzdělávacích mobilit programu Erasmus+ mládež – výměny mládeže. Cílem předmětu je tedy seznámení posluchačů s konkrétními programy EU zabývající se zejména neformálnímu vzdělávání a pracovníky s mládeží, konfrontace se zpracováním grantových výzev a účast na krátkodobém mezinárodním projektu v roli organizátora či účastníka.

ZÁVĚR

Tématem této diplomové práce s názvem „Podpora vzdělávacích mobilit programu Erasmus+ na příkladu mezinárodní výměny mládeže“ byly mezinárodní vzdělávací aktivity Evropské unie a zejména současného programu Erasmus+. První část se zaměřovala na vzdělávací mobilitu a vzdělávací programy Evropské unie obecně, další pak cíleně na aktuální projektové období programu Erasmus+ a s ohledem na zkoumanou problematiku oboru Řízení volnočasových aktivit také na oblast Erasmus+ mládež. Byly probírány různé metody učení, zejména neformální vzdělávání a mezinárodní projekty, ve kterých je NFV uplatňováno – především Klíčová akce 1 Erasmus+ výměny mládeže.

Byl proveden kvantitativně orientovaný výzkum, kterého se účastnilo 90 studentů a absolventů oboru Řízení volnočasových aktivit. Obrovský zájem o dané téma se objevil u aktuálních studentů, bylo získáno 93 % odpovědí od respondentů z celého základního souboru. Z analýzy anonymních odpovědí respondentů na dotazníkové položky, byly nalezeny odpovědi týkající se povědomí a zapojování se studentů a absolventů ŘVA do vzdělávacích programů Evropské unie. Po prodiskutování výsledků byl předložen návrh předmětů zlepšující orientaci studentů oboru Řízení volnočasových aktivit Univerzity Palackého v Olomouci v mezinárodních vzdělávacích projektech Evropské unie a to jak z pohledu účastníků, tak z pohledu organizátorů či facilitátorů těchto akcí.

Z analýzy odpovědí a návrhu řešení na podporu vzdělávacích mobilit programu Erasmus+ vzešly výzkumné otázky, které by byly vhodné k dalšímu ověřování v této oblasti.

- Jak by studenti oboru Řízení volnočasových aktivit přijali předměty týkající se vzdělávacích programů Evropské unie?
- Zvětšily by navržené předměty motivaci studentů oboru Řízení volnočasových aktivit k účasti na jednotlivých projektech aktuálního programu Erasmus+?
- Využívali by studenti oboru Řízení volnočasových aktivit možnost praktického zapojení se do vzdělávacích programů EU spojeným se získáním studijních kreditů za tuto činnost?

Předložená práce přináší jak obecné informace týkající se zejména vzdělávacích projektů programu Erasmus+, tak konkrétní návrhy nových studijních předmětů vedoucí ke zlepšení zapojení studentů Řízení volnočasových aktivit do krátkodobých

vzdělávacích mobilit programu Erasmus+ mládež a jejich lepší přehled v současných trendech evropské vzdělávací politiky.

Seznam zkratek

ČNA Mládež – Česká národní agentura mládež

ČR – Česká republika

DZS – Dům zahraniční spolupráce

ECTS – Mezinárodně srovnatelný kreditní systém

ECVET – Evropský systém kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu

EHEA – Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání

EU – Evropská unie

Evropská komise – Komise

Identifikační účastnický kód – PIC

KA – Klíčová akce

Mládež v akci – MvA

MŠMT – Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy

NAEP – Národní agentura pro evropské vzdělávání

NFV – Neformální vzdělávání

Rada Evropské unie – Rada

ŘVA – Řízení volnočasových aktivit

UP – Univerzita Palackého

VM – Výměna mládeže

YP – Youthpass

Seznam grafů

Graf 1 Pohlaví respondentů	49
Graf 2 Věk respondentů	50
Graf 3 Studium respondentů	50
Graf 4 Znalost programu Erasmus+	51
Graf 5 Znalost programu mládež v akci	51
Graf 6 Znalost programu Erasmus+ studentů a absolventů	52
Graf 7 Znalost programu Erasmus+ versus forma studia	52
Graf 8 Znalost programu Mládež v akci studentů a absolventů	53
Graf 9 Znalost programu Mládež v akci versus forma studia	53
Graf 10 Účast na programech	54
Graf 11 Možnosti programu Erasmus+	55
Graf 12 Povědomí o výměnách mládeže	56
Graf 13 Zařazení výměn mládeže do studijního plánu ŘVA	57
Graf 14 Výběr projektu Erasmus+	58
Graf 15 Výběr projektu Erasmus+ u studentů	59
Graf 16 Potřeba informací	60
Graf 17 Potřeba konzultace	60
Graf 18 Potřeba podpory	60
Graf 19 Potřeba lepších jazykových dovedností	60
Graf 20 Neúčast na programu	61
Graf 21 Strach ze ztráty zaměstnání	62
Graf 22 Strach z absence na předmětech	62
Graf 23 Strach z používání cizího jazyka	62
Graf 24 Strach z opuštění přátel nebo známých	62
Graf 25 Strach z opuštění partnera	63
Graf 26 Žádost o grant	64

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

ABRIGNANI, Bernard, Rui GOMES a Dirk DE VILDER. *T-Kit - Řízení projektů*. Praha: Dům zahraniční spolupráce, 2014. T-Kit. ISBN 978-80-87335-69-7.

Absolventi Pdf UP [online]. Olomouc [cit. 2016-11-07]. Dostupné z: <http://absolventpdf.upol.cz>

BÁRTA, Ondřej. *Projekty pro mládež výzkumnou optikou. Národní zpráva z šetření výzkumu RAY za období let 2010 až 2013*. [online]. Praha: Dům zahraniční spolupráce, 2016 [cit. 2016-12-02]. ISBN 978-80-88153-18-4. Dostupné z: http://www.naerasmusplus.cz/admin/file/2683/Projekty%20pro%20mládež%20výzkumnou%20optikou_2016.pdf

BAŽANTOVÁ, Zuzana a Karel VRATIŠOVSKÝ. *Vzdělávací programy Evropské unie a ČR I*. Forum časopis Univerzity Karlovy [online]. 2005 [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: <http://iforum.cuni.cz/IFORUM-2174.html>

Boloňský proces. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. MŠMT, c2013-2016 [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/bolonsky-proces-2>

BRANDER, Patricia. *Kompas: manuál pro výchovu mládeže k lidským právům*. Vyd. 1. Praha: Pro Národní institut dětí a mládeže, Českou národní agenturu Mládež vydalo nakl. Argo, 2006. ISBN 80-7203-827-3.

DANICS, Štefan, Josef DUBSKÝ a Lukáš URBAN. *Základy sociologie a politologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2016. ISBN 978-80-7380-590-6.

DOČKALOVÁ, Jolana. *Co je neformální vzdělávání?* In: KONference NEformálního Vzdělávání. Praha: Česká národní agentura Mládež, Národní institut dětí a mládeže MŠMT, 2007, s. 4 - 6

Dům zahraniční spolupráce [online]. DZS.CZ, c2016 [cit. 2016-10-10]. Dostupné z: <http://www.dzs.cz>

Erasmus+ [online]. DZS.CZ, 2016 [cit. 2016-12-02]. Dostupné z: <http://www.naerasmusplus.cz/cz/>

Erasmus+: Příručka k programu [online]. 2. Praha: DZS, 2016, 369 s. [cit. 2016-09-01]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/documents/erasmus-plus-programme-guide_cs.pdf

Europass [online]. c2016 [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: <http://www.europass.cz>

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000, 207 s. ISBN 80-859-3179-6.

HAVLÍČKOVÁ, Daniela a Hana ŘADOVÁ (eds.). *Cesty k uznávání: sborník příspěvků z Konference k uznávání neformálního vzdělávání : (2. a 3. listopadu 2011, Praha)*. 1. vyd. Praha: Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, 2012. ISBN 978-80-87449-17-2.

Hlavní zjištění z dotazníkového šetření při příležitosti zahájení nového evropského programu Erasmus+. Praha: Dům zahraniční spolupráce, 2014.

HOLMAN, Robert. *Základy ekonomie: pro studenty vyšších odborných škol a neekonomických fakult VŠ*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-007-2.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1369-4.

Informační systém Univerzity Palackého [online]. Olomouc [cit. 2016-11-07]. Dostupné z: <https://www.stag.upol.cz/portal/>

Kerlinger in CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2007, 272 s. ISBN 978-80-247-1369-4.

KRBCOVÁ, Tereza a Vendula VENCLÍKOVÁ (eds.). *Jak se zapojit do neformálního vzdělávání mládeže s grantovou podporou programu Erasmus+: Mládež v akci*. Ilustrace Ondřej Nohejl. Praha: Dům zahraniční spolupráce, 2014, 65 s. ISBN 9788087335871.

LYŽBICKÁ, Olina. *Neformální vzdělávání v praxi* [online]. Česká národní agentura Mládež, 2006 [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: http://www.mladezvakci.cz/fileadmin/user_upload/dokumenty/over_barriers.pdf

Mezinárodní vztahy: Programy EU. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. MŠMT, c2013-2016 [cit. 2016-09-16]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/programy-eu>

Mobilita osob mládeže: o neformálním vzdělávání. Erasmus+ [online]. DZS.CZ, c2016 [cit. 2016-10-16]. Dostupné z: <http://www.naerasmusplus.cz/cz/mobilita-osob-mladez/o-neformalnim-vzdelavani/>

Národní instituce pro další vzdělávání. Typy vzdělávání [online]. 2014 [cit. 2016-03-11]. Dostupné také z: http://userfiles.nidm.cz/file/K2/Prokop/Typy_vzdelavani.pdf

NOVOTNÁ, Eliška. *Základy sociologie*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2396-9.

Projekt klíče pro život. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy [online]. MŠMT, c2013-2016 [cit. 2016-10-01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/narodni-projekt-klice-pro-zivot-3>

PRŮCHA, Jan a Jaroslav VETEŠKA. *Andragogický slovník*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4748-4.

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-717-8772-8.

Příkaz ředitelky DZS č. 2/2015. 1. Praha: DZS.CZ, 2015. Dostupné také z: http://www.dzs.cz/file/4068/022015_politika-kvality-pdf/. S. 1.

RIVZA, Baiba a Ulrich TEICHLER. *The Changing Role of Student Mobility. Higher Education Policy* [online]. 2007, 20(S4), 457-475 [cit. 2016-10-16]. DOI: 10.1057/palgrave.hep.8300163. ISSN 0952-8733. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1057/palgrave.hep.8300163>

ROSENAU, Milton D. *Řízení projektů*. Vyd. 3. Brno: Computer Press, c2007. Praxe manažera (Computer Press). ISBN 978-80-251-1506-0.

Strategie celoživotního učení ČR. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007. ISBN 9788025422182.

Youthpass [online]. c2016 [cit. 2016-07-04]. Dostupné z: <https://www.youthpass.eu/cs/>
ZAHRADNÍČEK, Tomáš. *Slovník cizích slov* [online]. 1. TZ-one, 2013 [cit. 2016-10-16].
ISBN 978-80-87873-04-5. Dostupné z: http://www.tz-one.cz/img/products/demo/9788087873045_demo.pdf

Seznam příloh

Příloha A – Dotazník

Příloha B – elektronická – tabulka odpovědí na dotazník a tabulky statistických výpočtů

Příloha A

Dobrý den,

jmenuji se Veronika Jirků a v současné době připravuji diplomovou práci na téma „Podpora vzdělávacích mobilit programu Erasmus+ na příkladu mezinárodní výměny mládeže“ na Univerzitě Palackého v Olomouci.

Výzkumné šetření se týká všech studentů a absolventů oboru Řízení volnočasových aktivit na UP. Dovoluji si Vás požádat o aktivní spolupráci při získávání výzkumných dat. Prosím o vyplnění následujícího dotazníku bez používání jakékoliv odborné literatury nebo příslušných webových stránek, které by mohlo negativně ovlivnit výsledky výzkumu.

Získané anonymní odpovědi nebudou nikomu dalšímu poskytnuty a budou využity pouze pro daný výzkum.

Práce na dotazníku nezabere déle než 15 minut. Prosím o vyplnění nejpozději do 31. října 2016, poté budou výsledky zpracovány.

Děkuji.

Veronika Jirků

veronika.jirku@gmail.com

1. Pohlaví?

a) žena

b) muž

2. Věk?

3. Jste absolventem nebo studentem oboru Řízení volnočasových aktivit (ŘVA) Univerzity Palackého v Olomouci?

4. V jakém roce jste začal/začala obor ŘVA studovat?

5. Jaká je/byla Vaše forma studia?

a) prezenční

b) kombinovaná

6. Znáte evropský vzdělávací program Erasmus+ (2014 – 2020)?

a) ano, velmi dobře

b) spíše ano

c) spíše ne

d) ne, nevím, o co se jedná

7. Znáte proběhlý evropský vzdělávací program Mládež v akci (2007 – 2013)?

a) ano, velmi dobře

b) spíše ano

c) spíše ne

d) ne, nevím, o co se jedná

8. Zúčastnil/zúčastnila jste se někdy jakéhokoliv projektu programu Erasmus+ nebo jeho předchůdců?

a) ano

b) ne

Pokud ano, o jaký program se jednalo?

9. Zakroužkujte, prosím, všechny akce, u kterých víte, že do programu Erasmus+ patří:

a) Studijní pobyty pro vysokoškolské studenty nebo pedagogy. (např. semestr na zahraniční vysoké škole)

b) Evropská dobrovolná služba (EDS).

c) Krátkodobé mobility pro mládež - výměny mládeže (VM).

d) Školení pro pracovníky s mládeží.

e) eTwinning (internetová Komunita evropských škol).

f) Strategická partnerství (dlouhodobé společné projekty 3 a více subjektů).

g) Spolupráce s mezinárodními organizacemi (např. Evropské fórum mládeže).

10. Víte, co jsou to krátkodobé mobility programu Erasmus+ mládež tzv. výměny mládeže?

a) ano, takového projektu jsem se zúčastnil/zúčastnila

b) ano vím o co jde, ale takového projektu jsem se nezúčastnil/nezúčastnila

--

c) ne, nevím přesně, ale někdy už jsem o takovém projektu slyšel/slyšela

d) ne, nevím

11. Víte, že jako mladý člověk, můžete vyjet na zahraniční mezinárodní projekt určený lidem ve věku 15 - 30 let, který je pro Vás plně placený z grantu Evropské a využívá metodiku neformálního vzdělávání? Na projektu se setkávají dvě nebo více skupin z různých zemí a pracují na tématu, které je zajímavé?

a) ano

b) ne

12. Pokud byste dostal/dostala nabídku zúčastnit se tohoto projektu (viz otázka 11), zúčastnil/zúčastnila byste se této výměny mládeže?

a) ano,

b) ne

Pokud ne, z jakého důvodu?

13. Bylo by pro Vás podstatné, aby tato výměna mládeže byla zařazena do studijního programu ŘVA (povinně volitelný předmět) a Vy byste tak za účast nebo její organizaci získaly kredity?

a) ano, zúčastnil/zúčastnila bych se jen v tomto případě

b) ne, zúčastnil/zúčastnila bych se i v případě, že bych za účast nedostal/nedostala kredity, výměny mládeže mě zaujaly.

c) ne, nezúčastnil/nezúčastnila bych se ani v případě, kdy by byly výměny mládeže povinně volitelným předmětem

14. Pokud byste si měl/měla vybrat jeden z následujících projektů mobility, který by to byl?

a) Studijní pobyt na zahraniční vysokoškolské instituci v délce od 3 do 12 měsíců.

b) Dobrovolnická činnosti v neziskové organizaci v Evropské unii od 2 do 12 měsíců.

c) Setkání dvou a více zahraničních skupin mladých lidí, kteří pracují na společném tématu, využívající neformálních metod učení. Doba trvání od 5 do 21 dní.

15. Co potřebujete pro případné zvýšení zapojení do programu Erasmus+?

15.1 Více informací o možnostech programu Erasmus+.

- souhlasím stupeň 1

- spíše nesouhlasím 5

--

15.2 Konzultace s někým, kdo se programů účastní.

- souhlasím stupeň 1
- spíše nesouhlasím 5

15.3 Podporu ze strany mé univerzity nebo jiné instituce.

- souhlasím stupeň 1
- spíše nesouhlasím 5

15.4 Lepší jazykové dovednosti.

- souhlasím stupeň 1
- spíše nesouhlasím 5

15.6 V žádném případě nemám zájem se programu účastnit

- souhlasím stupeň 1
- spíše nesouhlasím 5

16. Pokud byste vyjel/vyjela na krátkodobou výměnu mládeže 7-21 dní. Měl/měla byste strach z:

16.1 Ztráty zaměstnání (brigády). Zaměstnavatel by mne pravděpodobně neomluvil.

- souhlasím stupeň 1
- spíše nesouhlasím 5

16.2 Absence na předmětech v rámci mého studia.

- souhlasím stupeň 1
- spíše nesouhlasím 5

16.3 Používání cizího jazyka (angličtiny).

- souhlasím stupeň 1
- spíše nesouhlasím 5

16.4 Odjezdu do zahraničí bez přátel nebo osob, které znám.

- souhlasím stupeň 1
- spíše nesouhlasím 5

16.5 Opuštění svého partnera, rodiny.

- souhlasím stupeň 1
- spíše nesouhlasím 5

--

17. Pokud by Vás univerzita, instituce nebo zaměstnavatel požádal o přípravu podkladů pro žádost o finanční grant z programu Erasmus+ na vzdělávací projekt, věděl/věděla byste jak na to?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano, ostatní bych si dohledal/dohledala v příslušných příručkách, které dobře znám
- c) spíše ne, chyběla by mi většina informací k postupu žádosti o grant
- d) rozhodně ne